القرآن الكريم

بامحاوره ترجمو

حضرت مولانا تاج محمود امروٽي رحمه الله

لفظي ترجمو

حضرت مولانا عبدالڪريم قريشي رحمه الله

پير شريف

سُوْرَةُ الْاَنْبِيَآءِ مَكِّيَّةٌ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اٰيَاتُهَا ١١٢ رُكُوْعَاتُهَا ٧

الجزء السابع عشر (١٧)

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ مُّعْرِضُوْنَ ①

ويجهو ٿيو ماڻهن لاءِ سندن حساب ۽ اهي غفلت ۾ آهن منهن موڙيندڙ.

ماڻهن لاءِ سندن حساب ويجهو ٿيو آهي ۽ اهي غفلت ۾ (رهي ڪانئس) منهن موڙيندڙ آهن.

مَا يَاْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنْ رَّبِّهِمْ مُّحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوْهُ وَ

نہ ٿي اچي انهن ڏانهن ڪا نصيحت سندن رب کان تازي مگر ٻڌن ٿا ان کي ۽

سندن پالڻهار وٽان ڪا نئين نصيحت وٽن نہ ايندي آهي، پر ان کي (ٺٺولي وانگر راند) ڪيڏندي ٻڌندا آهن.

هُمْ يَلْعَبُوْنَ ② لَاهِيَةً قُلُوْبُهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِيْنَ

اهي راند ڪن ٿا. ويسليون آهن دليون انهن جون، ۽ لڪائي ڪيائون ڳجهي ڳالهہ جن

سندن دليون وائڙيون، آهن ۽ ظالم ڳجهيون صلاحون ڪندا آهن تہ هي (پيغمبر)

ظَلَمُوْا هَلْ هٰذَآ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ اَفَتَاْتُوْنَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ

ظلم ڪيو تہ ناهي هيءُ (محمد صلي الله عليہ وسلم) مگر ماڻهو توهان جهڙو، ڇا پوءِ اچو ٿا توهان جادو ۾

اوهان جهڙو ئي ماڻهو آهي، ۽ اوهين ڏسي وائسي جادوءَ کي ڇو ويجها ويندا آهيو؟.

تُبْصِرُوْنَ ③ قٰلَ رَبِّيْ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ

ڏسي وائسي. ان چيو منهنجو رب ڄاڻي ٿو هر ڳالهہ آسمان ۽ زمين ۾

(پيغمبر) چيو تہ منهنجو پالڻهار سڀ ڳالهہ ڄاڻندو آهي (جيڪا بہ) آسمان ۽ زمين ۾ (جتي هجي).

وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ④ بَلْ قَالُوْٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ بَلِ

۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. وري چيائون ڪوڙا خواب اٿس نہ پر

۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. بلڪ چيائون تہ (اهو قرآن) اجايا خيالات آهن بلڪ ان کي ٺاهہ ٺاهيو اٿس بلڪ

افْتَرٰىهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَاْتِنَا بِاٰيَةٍ كَمَآ اُرْسِلَ الْاَوَّلُوْنَ ⑤

اهو ڪوڙ ٺاهيو اٿس بلڪ اهو شعر چوندڙ آهي، پوءِ ڀل آڻي اسان وٽ ڪا نشاني جيئن موڪليا ويا هئا اڳيان رسول.

اهو شاعر آهي، پوءِ جڳائي تہ اسان وٽ ڪا نشاني آڻي جهڙيءَ طرح پهريان (پيغمبر) موڪليا ويا هئا.

مَآ اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا اَفَهُمْ

ڪونہ مڃيو هئائون انهن کان اڳي ڪنهن ڳوٺ وارن جنکي اسان تباهہ ڪيو هئو، ڇا پوءِ هي

(هائو!) ڪوبہ ڳوٺ جنهن کي اڳ ناس ڪيوسون تنهن (جي رهاڪن پنهنجن پيغمبرن تي) ايمان نہ آندو هو.

يُؤْمِنُوْنَ ۝٦ وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْٓ اِلَيْهِمْ
ايمان آڻيندا؟ ۽ نہ موڪليو اسان توکان اڳي مگر مردن کي وحي ڪندا هئاسون انهن ڏانهن
پوءِ هي ايمان آڻيندا ڇا؟. ۽ (اي پغيمبرا) توکان اڳ رڳو مرد پيغمبر موڪلياسون جن ڏانهن وحي ڪيوهيوسون.

فَسْـَٔلُوْٓا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ۝٧ وَمَا جَعَلْنٰهُمْ
پوءِ پڇا ڪريو يادگيري وارن کان جيڪڏهن توهان نہ ڄاڻندا آهيو. ۽ نہ بڻايوسون انهن جو
(ڇنو تہ) جيڪڏهن نہ ڄاڻندا آهيو تہ علم وارن کان پڇو. ۽ انهن (پيغمبرن) جو اهڙو جسم نہ بڻايوسون

جَسَدًا لَّا يَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوْا خٰلِدِيْنَ ۝٨ ثُمَّ
اهڙو جسم جو نہ کائين کاڌو ۽ نہ هئا هميشہ رهندڙ. پوءِ
جو طعام نہ کائن ۽ نہ سدائين رهڻ وارا هئا. وري سانڻ (پنهنجي) انجام

صَدَقْنٰهُمُ الْوَعْدَ فَاَنْجَيْنٰهُمْ وَمَنْ نَّشَآءُ وَاَهْلَكْنَا
سچو ڪيوسون انهن سان وعدو پوءِ بچايوسون انهن کي ۽ جنکي گهريوسون ۽ هلاڪ ڪيوسون
کي سچو ڪيوسون پوءِ انهن کي ۽ جنهن لاءِ گهريوسون تنهن کي بچايوسون ۽ حد کان لنگهندڙن

الْمُسْرِفِيْنَ ۝٩ لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ كِتٰبًا فِيْهِ ذِكْرُكُمْ ؕ
حد لنگهندڙن کي بيشڪ اسان نازل ڪيو آهي توهان ڏانهن قرآن جنهن ۾ نصيحت آهي توهان لاءِ.
کي ناس ڪيوسون. بيشڪ اوهان ڏانهن هڪ ڪتاب نازل ڪيوسون جنهن ۾ اوهان لاءِ نصيحت آهي،

اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝١٠ ع وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً
ڇا پوءِ نہ ٿا سمجهو. ۽ ڪيترائي پيهين ڇڏياسون ڳوٺ جو هئا اهي ڏوهاري
پوءِ ڇو نہ سمجهندا آهيو؟. ۽ ڪيترائي ڳوٺ جو اهي ظالم هئا، ويران ڪياسون

وَّاَنْشَاْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا اٰخَرِيْنَ ۝١١ فَلَمَّآ اَحَسُّوْا بَاْسَنَآ اِذَا هُمْ
۽ اٿارياسون انهن کان پوءِ ماڻهو ٻيا. جڏهن ڏٺائون عذاب اسان جو تڏهن اهي
۽ ڪانئن پوءِ ٻيون قومون پيدا ڪيون سون. پوءِ جنهن دم اسان جو عذاب محسوس ڪيائون (تنهن دم) اُمالڪ

مِّنْهَا يَرْكُضُوْنَ ۝١٢ؕ لَا تَرْكُضُوْا وَارْجِعُوْٓا اِلٰى مَآ اُتْرِفْتُمْ فِيْهِ
ان کان ڀڄڻ لڳا. نہ ڀڄو ۽ موٽي اچو اوڏانهن جتي توهان عيش ڪندا هئا
اتاهون اهي ڀڳا ٿي. (چيوسون تہ) نہ ڀڄو ۽ جن (نعمتن) ۾ سکيا هيو تن ڏانهن ۽ پنهنجن

وَمَسٰكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْـَٔلُوْنَ ۝١٣ قَالُوْا يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ۝١٤
۽ موٽو پنهنجي گهرن ۾ من توهان کان پڇيو وڃي. چيائيون هاءِ اسان جي حال تي بيشڪ هئاسون اسان بي فرمان.
گهرن ڏانهن موٽو تہ مَنَ اوهان کان پڇيو وڃي. چوندا رهيا تہ اسان لاءِ ويل آهي بيشڪ اسين ظالم هئاسون!

فَمَا زَالَتْ تِّلْكَ دَعْوٰىهُمْ حَتّٰى جَعَلْنٰهُمْ حَصِيْدًا خٰمِدِيْنَ ﴿١٥﴾

پوءِ يڪي هوندي اها انهنجي پڪار آخر ڪيوسون انهن کي لاباروٽيل اجهامي ويندڙ.

پوءِ سدائين سندن اهو پڪارڻ هو، تان جو لڻيل (۽) وساميل ڪيوسون.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لٰعِبِيْنَ ﴿١٦﴾ لَوْ اَرَدْنَآ

۽ اسان نہ پيدا ڪيو آسمان ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهنجي وچ ۾ آهي راند لاءِ. جيڪڏهن گهرون ها اسين

۽ آسمان ۽ زمين کي ۽ جيڪي سندن وچ ۾ آهي سا ڪا اسان راند نہ بنائي آهي. جيڪڏهن اسان کي راند بڻائڻ

اَنْ نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّاتَّخَذْنٰهُ مِنْ لَّدُنَّآ ۖ اِنْ كُنَّا فٰعِلِيْنَ ﴿١٧﴾ بَلْ

بنائڻ شغل تہ بڻايون ها ان کي پاڻ وٽ، جيڪڏهن ڪجھ ڪريون ها. پر

جو ڪو ارادو هجي ها تہ ضرور اُن کي پاڻ وٽان بڻايون ها جيڪڏهن اسين ڪندڙ هجون ها! (پر اسين ائين ڪندڙ نہ آهيون).

نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهٗ فَاِذَا هُوَ زَاهِقٌ ؕ وَ

هڻون ٿا حق کي باطل تي پوءِ مٿو ڀڃي ٿو ان جو پوءِ اهو گم ٿيندڙ آهي، ۽

بلڪ سچ کي ڪوڙ تي اڇليندا آهيون پوءِ اهو سندس مٿو ڀڃندو آهي، پوءِ اُنهيءَ مهل اهو (ڪوڙ) چٽ ٿيندڙ آهي،

لَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُوْنَ ﴿١٨﴾ وَلَهٗ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ

توهان کي حيف هجي ان تي جيڪي چئو ٿا. ۽ انهيءَ لاءِ آهي جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي،

۽ جيڪي (الله جون) وصفون اوهين بيان ڪندا آهيو تنهن سببان اوهان لاءِ خرابي آهي!. ۽ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي

وَمَنْ عِنْدَهٗ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَلَا يَسْتَحْسِرُوْنَ ﴿١٩﴾ ج

۽ جيڪي ان وٽ حاضر آهن نہ ٿا وڏائي ڪن. ان جي عبادت کان ۽ نہ ٿا ٿڪجن.

سو الله جو آهي، ۽ جيڪي وٽس آهن سي سندس عبادت کان وڏائي نہ ڪندا آهن ۽ نڪي ٿڪبا آهن.

يُسَبِّحُوْنَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُوْنَ ﴿٢٠﴾ اَمِ اتَّخَذُوْٓا اٰلِهَةً

تسبيح پڙهن ٿا رات ۽ ڏينهن ۽ نہ ٿا سست ٿين. ڇا ورتا اٿن ٻيا خدا

(اهي) رات جو ۽ ڏينهن جو پاڪائي بيان ڪندا آهن، سست نہ ٿيندا آهن. زمين (جي شين) مان اهڙا معبود ورتا اٿن ڇا

مِّنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُوْنَ ﴿٢١﴾ لَوْ كَانَ فِيْهِمَآ اٰلِهَةٌ

زمين ۾ اهي ٿا ڪين هلائين. جيڪڏهن هجن ها انهن ٻنهي ۾ ٻيا خدا

جو اهي (مئي کان پوءِ ڪين) ڪڙو ڪندا؟ جيڪڏهن آسمان ۽ زمين ۾ الله کان سواءِ (گهڻا) معبود هجن ها تہ

اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿٢٢﴾

الله کان سواءِ تہ ٻئي تباهہ ٿي وڃن ها، پوءِ پاڪ آهي الله عرش جو مالڪ انهن ڳالهين کان جيڪي ٻڌائن ٿا.

(آسمان ۽ زمين) ٻئي اجڙن ها! پوءِ (ڪافر) جيڪو بيان ڪندا آهن تنهن (ڳالھ) کان عرش جو مالڪ الله پاڪ آهي.

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُوْنَ ﴿٢٣﴾ اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ

نہ پڇيو ويندو ان کان جيڪي اهو ڪري ٿو ۽ انهن کان پڇا ٿيندي. ڇا ورتا اٿن انهيءَ

(الله) جيڪي ڪندو آهي تنهن بابت (اهو) نہ پڇبو ۽ انهن کان پڇا ڪبي. ان کان سواءِ (ٻيا) معبود ڇو ورتائون؟

دُوْنِهٖۤ اٰلِهَةً ؕ قُلْ هَاتُوْا بُرْهَانَكُمْ ۚ هٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَّعِیَ

کان سواءِ ٻيا معبود؟ چؤ آڻيو دليل پنهنجو هي ذڪر آهي مون سان گڏ وارن جو

(اي پيغمبر کين) چئو تہ پنهنجو (توريت ۽ انجيل مان) دليل آڻيو، هي (قرآن) منهنجي سنگت جي نصيحت آهي

وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِیْ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ۙ الْحَقَّ

۽ ذڪر مونکان اڳين جو، پر گهڻا انهن جا نہ ٿا ڄاڻن حق کي

۽(هي) مون کان اڳ وارن جي نصيحت آهي، ۽ بلڪ انهن مان گهڻا حق کي نہ ڄاڻندا آهن.

فَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢٤﴾ وَمَاۤ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ

پوءِ اهي منهن موڙيندڙ آهن. ۽ نہ موڪليو آهي اسان توکان اڳ ۾ ڪوئي رسول

تنهن ڪري اهي منهن موڙيندڙ آهن. ۽ توکان اڳ جيڪو (بہ) پيغمبر موڪليوسون تنهن ڏانهن هي وحي

اِلَّا نُوْحِیْۤ اِلَيْهِ اَنَّهٗ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنَا فَاعْبُدُوْنِ ﴿٢٥﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ

مگر چوندا هئاسون ان کي تہ ناهي ڪوئي معبود مگر آءٌ پوءِ عبادت ڪريو منهنجي. ۽ چيائون ورتي آهي

ڪيوسون تہ مون کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نہ آهي، تنهن ڪري منهنجي عبادت ڪريو. ۽ چون ٿا تہ الله (پنهنجي لاءِ

الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ ؕ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُوْنَ ﴿٢٦﴾ لَا يَسْبِقُوْنَهٗ

رحمان اولاد الله پاڪ آهي، پر اهي ٻانها آهن عزت وارا. نہ ٿا اڳرائي ڪن انهيءَ سان

ملائڪ) اولاد ورتو آهي. اهو پاڪ آهي. بلڪ (ملائڪ الله جا) سڳورا ٻانها آهن. ڳالهائڻ ۾ ان کان اڳائي نہ ڪندا آهن ۽

بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِاَمْرِهٖ يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٧﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ

ڳالهائڻ ۾ ۽ اهي ان جي حڪم سان ڪم ڪن ٿا. اهو ڄاڻي ٿو جيڪي انهن جي اڳيان آهي

اهي سندس حڪم موجب ڪم ڪندا آهن. جيڪي سندن اڳيان ۽ جيڪي سندن پوئتان آهي سو (الله) ڄاڻندو آهي

وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُوْنَ ۙ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَهُمْ

۽ جيڪي انهن جي پٺيان آهي ۽ نہ ٿا سفارش ڪن مگر ان جي جنهن لاءِ راضي ٿئي ۽ اهي

۽ (الله) جنهن کان راضي ٿئي تنهن کان سواءِ ٻئي لاءِ سفارش نہ ڪندا آهن ۽ اهي

مِّنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُوْنَ ﴿٢٨﴾ وَمَنْ يَّقُلْ مِنْهُمْ اِنِّیْۤ اِلٰهٌ مِّنْ

ان جي خوف کان ڏڄندڙ آهن. ۽ جيڪو چوندو انهن مان تہ آءٌ خدا آهيان ان کان

سندس ڀؤ کان ڏڄندڙ آهن. ۽ منجهانئن جيڪو چوي تہ الله کان سواءِ آءٌ معبود آهيان

ع ٢ / ١٩

دُوۡنِهٖ فَذٰلِكَ نَجۡزِيۡهِ جَهَنَّمَ ؕ كَذٰلِكَ نَجۡزِى الظّٰلِمِيۡنَ ﴿٢٩﴾

سواءِ پوءِ انهيءَ کي سزا ڏينداسون جهنم جي ائين ئي سزا ڏيندا آهيون ظالمن کي.

تنهن کي دوزخ جي سزا ڏينداسون. ظالمن کي اهڙي ئي سزا ڏيندا آهيون.

اَوَلَمۡ يَرَ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡۤا اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضَ كَانَتَا

ڇا نہ ڏٺو كافرن تہ آسمان ۽ زمين هئي هئا

كافرن نہ ڏٺو آهي ڇا تہ آسمان ۽ زمين بند ٿيل هئا؟ پوءِ انهن

رَتۡقًا فَفَتَقۡنٰهُمَا ؕ وَجَعَلۡنَا مِنَ الۡمَآءِ كُلَّ شَىۡءٍ حَىٍّ ؕ

بند پوءِ کوليا سون اهي، ۽ بنايوسون پاڻيءَ مان هر شيءِ جيئري کي،

کي کوليوسون، ۽ سڀ کنهن جيئري شيءِ کي پاڻيءَ مان پيدا ڪيوسون.

اَفَلَا يُؤۡمِنُوۡنَ ﴿٣٠﴾ وَجَعَلۡنَا فِى الۡاَرۡضِ رَوَاسِىَ اَنۡ تَمِيۡدَ

ڇا پوءِ نہ تا ايمان آڻين. ۽ رکياسون ڌرتيءِ ۾ ڳراوزن تہ لاڙو کري

پوءِ ڇو نہ ايمان آڻيندا آهن؟. ۽ زمين ۾ جبل پيدا ڪياسون تہ متان کين جيئري ڏوڏي

بِهِمۡ ۪ وَجَعَلۡنَا فِيۡهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمۡ يَهۡتَدُوۡنَ ﴿٣١﴾

انهن ڏانهن ۽ کياسون انهن ۾ ڪشادا رستا تہ جيئن اهي هلن.

۽ منجهس ويکرا رستا بڻاياسون تہ مَن اهي واٽ لهن.

وَجَعَلۡنَا السَّمَآءَ سَقۡفًا مَّحۡفُوۡظًا ۖۚ وَّهُمۡ عَنۡ اٰيٰتِهَا

۽ ڪيوسون آسمان کي ڇت مضبوط، ۽ اهي ان جي نشانين کان

۽ آسمان کي محفوظ ڇت بڻائي سون، ۽ اهي اُن جي نشانين کان

مُعۡرِضُوۡنَ ﴿٣٢﴾ وَهُوَ الَّذِىۡ خَلَقَ الَّيۡلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمۡسَ

منهن موڙيندڙ آهن. ۽ اهوئي آهي جنهن پيدا ڪيو رات ۽ ڏينهن کي ۽ سج

منهن موڙيندڙ آهن. ۽ (الله) اهو آهي جنهن رات ۽ ڏينهن ۽ سج ۽ چنڊ بڻايو.

وَالۡقَمَرَ ؕ كُلٌّ فِىۡ فَلَكٍ يَّسۡبَحُوۡنَ ﴿٣٣﴾ وَمَا جَعَلۡنَا لِبَشَرٍ

۽ چنڊ کي، اهي سڀئي مدار ۾ ڦرن ٿا. ۽ نہ ڪيوسون ڪنهن ماڻهوءَ لاءِ

هر هڪ (پنهنجي) دائري ۾ ترندو آهي.۽ توکان اڳ ڪنهن ماڻهوءَ کي سدائين رهڻ وارو نہ ڪيوسون.

مِّنۡ قَبۡلِكَ الۡخُلۡدَ ؕ اَفَا۟ئِنۡ مِّتَّ فَهُمُ الۡخٰلِدُوۡنَ ﴿٣٤﴾ كُلُّ نَفۡسٍ

توکان اڳ سدائين رهڻ، ڇا پوءِ جي تون مري وڃين تہ اهي هميشہ رهندا؟ هر نفس

جيڪڏهن تون مئين تہ اهي سدائين رهڻ وارا آهن ڇا؟ سڀ ڪو جيءُ موت (جو مزو)

ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ؕ وَنَبْلُوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ؕ وَاِلَيْنَا

چکندڙ آهي موت کي. ۽ اسان آزمائيندا سون توهانکي برائي ۽ ڀلائي سان امتحان لاءِ ۽ اسان ڏانهن ئي

چکڻ وارو آهي. ۽ اوهان کي مدائي ۽ چڱائي سان آزمائش لاءِ پرکيندا آهيون. ۽ اسان ڏانهن

تُرْجَعُوْنَ ﴿٣٥﴾ وَاِذَا رَاٰكَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اِنْ يَّتَّخِذُوْنَكَ

موٽايا ويندؤ. ۽ جڏهن ڏسن ٿا توکي اهي جن ڪفر ڪيو رڳو ڪن ٿا توسان

موٽائبو. ۽ جڏهن ڪافر توکي ڏسندا آهن تڏهن توکي رڳو ٺٺولي ڪري وٺندا آهن.

اِلَّا هُزُوًا ؕ اَهٰذَا الَّذِيْ يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ ۚ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ

مسخريون، ڇا هيءُ اهو آهي جيڪو ڳالهائيندو آهي توهانجي مالڪن کي، ۽ اهي خود رحمان جي سارڻ جا

(۽ چوندا آهن) تہ هي اهو آهي ڇا؟ جيڪو اوهان جي معبودن (جي عيبن) جو ذڪر ڪندو آهي ۽ اهي الله کي

هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿٣٦﴾ خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ ؕ سَاُورِيْكُمْ اٰيٰتِيْ

ئي انڪاري آهن. پيدا ڪيو ويو انسان اُبهرو ڪري، جلد ڏيکاريندم توهان کي پنهنجون نشانيون

ياد ڪرڻ کان انڪار ڪندا آهن. انسان (فطرتن) جلدباز بڻايو ويو آهي، سگهو پنهنجيون نشانيون اوهان کي

فَلَا تَسْتَعْجِلُوْنِ ﴿٣٧﴾ وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ

پوءِ تڪڙ نہ ڪريو مون سان. ۽ چون ٿا ڪڏهن آهي اهو وعدو جيڪڏهن آهيو

ڏيکاريندس پوءِ مون کان (عذاب) جلد نہ گهرو. ۽ چون ٿا تہ جيڪڏهن اوهين سچا آهيو تہ، اهو انجام ڪڏهن ٿيندو؟

صٰدِقِيْنَ ﴿٣٨﴾ لَوْ يَعْلَمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا حِيْنَ لَا يَكُفُّوْنَ عَنْ

سچا. جيڪر ڄاڻن ها ڪافر جنهن وقت نہ روڪي سگهندا پنهنجن

جيڪڏهن ڪافر ان وقت کي ڄاڻن ها جنهن مهل نہ کي پنهنجن منهن

وُّجُوْهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُوْرِهِمْ وَلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٣٩﴾

منهن کان باهہ کي ۽ نہ پنهنجن پٺين کان ۽ نکي اهي مدد ڏنا ويندا.

۽ نہ کي پنهنجن پٺين کان باهہ کي جهلي سگهندا ۽ نہ کي کين مدد ڏبي (تہ ائين نہ چون ها)!

بَلْ تَاْتِيْهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ رَدَّهَا وَ

بلڪ ايندي وٽن اوچتو پوءِ وائڙو ڪندي انهن کي پوءِ نہ سگهہ رکندا ان جي هٽائڻ تي ۽

بلڪ (اها گهڙي) وٽن اوچتو ايندي پوءِ کين حيران ڪندي پوءِ نکي اها ٽاري سگهندا

لَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿٤٠﴾ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ

نکي اهي مهلت ڏنا ويندا. ۽ يقينن مسخري ڪئي وئي رسولن سان توکان اڳي

۽ نکي کين مهلت ڏبي. ۽ بيشڪ توکان اڳ پيغمبرن سان ٺٺوليون ڪيون ويون پوءِ منجهانئن جن

فَحَاقَ بِالَّذِيْنَ سَخِرُوْا مِنْهُمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٤١﴾ ع

پوءِ اٿلي پئي انهن تي جن مسخري ڪئي انهن سان اها شيءِ جنهن جي مسخري ڪندا هئا.

ٺٺوليون ڪيون تن تي اهو عذاب ڪڙڪيو جنهن سان ٺٺوليون ڪندا هئا.

قُلْ مَنْ يَّكْلَؤُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ ط بَلْ هُمْ

چؤ ڪير ٿو بچائي توهان کي رات جو ۽ ڏينهن جو رحمان کان، پر اهي

(اي پيغمبر! ڪين) چئو ته، رات ۽ ڏينهن جو ٻاجهاري (الله جي عذاب) کان ڪير اوهان جي نگهباني ڪندو آهي؟

عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٤٢﴾ اَمْ لَهُمْ اٰلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ

پنهنجي رب جي ياد کان منهن موڙيندڙ آهن. يا انهن لاءِ آهن ٻيا خدا جيڪي بچائن ٿا انهن کي

بلڪ اهي پنهنجي پالڻهار جي ياد ڪرڻ کان منهن موڙيندڙ آهن. اسان کان سواءِ (بچائڻ وارا ٻيا) ڪي معبود آهن

مِّنْ دُوْنِنَا ط لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ نَصْرَ اَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِّنَّا

اسان کان سواءِ، نه ٿا ڪري سگهن مدد پنهنجي ۽ نڪي اهي اسان کان

ڇا جو انهن کي بچائيندا؟ اهي پاڻ کي به مدد ڏيئي نه سگهندا آهن ۽ نڪي اهي (هڪ ٻئي جي مدد سان) اسان

يُصْحَبُوْنَ ﴿٤٣﴾ بَلْ مَتَّعْنَا هٰٓؤُلَآءِ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰى طَالَ عَلَيْهِمُ

ڇڏايا ويندا. بلڪ اسان فائدو ڏنو آهي انهن کي ۽ سندن ابن ڏاڏن کي تان جو ڊگهي ٿي انهن تي

(جي عذاب) کان بچندا. بلڪ ڪين ۽ سندن پيءُ ڏاڏن کي آسودو ڪيوسون تان جو سندن ڄمار ڊگهي ٿي،

الْعُمُرُ ط اَفَلَا يَرَوْنَ اَنَّا نَاْتِي الْاَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ اَطْرَافِهَا ط

ڄمار، ڇا پوءِ نه ٿا ڏسن ته اسين اچون ٿا ڌرتي کي گهٽائيندا ان جي پاسن کان،

پوءِ نه ٿا ڏسن ڇا ته (ڪافرن جي) ملڪ کي اُن جي چوڌاري (مسلمانن جي غالب ٿيڻ سان) گهٽائيندا پيا اچون؟

اَفَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿٤٤﴾ قُلْ اِنَّمَآ اُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ ۖ وَلَا يَسْمَعُ

ڇا پوءِ اهي زور ڀريندڙ آهن؟ چؤ آءٌ رڳو ڊيڄاريان ٿو توهان کي وحي سان ۽ نه ٿا ٻڌن

پوءِ اهي ڏاڍا ٿيندا ڇا؟ (اي پيغمبر! ڪين) چئو ته، آءٌ اوهان کي وحيءَ سان ئي ڊيڄاريندو آهيان ۽ جڏهن (ماڻهو) ڊيڄاريا ويندا

الصُّمُّ الدُّعَآءَ اِذَا مَا يُنْذَرُوْنَ ﴿٤٥﴾ وَلَئِنْ مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ

ٻوڙا سڏ کي جڏهن ڪين ڊيڄاريو وڃي ٿو. ۽ جيڪڏهن پهچندي انهن کي لهس

آهن، تڏهن ٻوڙو (ڊيڄارڻ جو) سڏ نه ٻڌندو آهي. ۽ جيڪڏهن تنهنجي پالڻهار جي عذاب مان ٿورڙو ئي ڪين پهچي

مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُوْلُنَّ يٰوَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظٰلِمِيْنَ ﴿٤٦﴾ وَنَضَعُ

تنهنجي رب جي عذاب جي ته ضرور چوندا هاءِ افسوس اسان هئاسون ظالم ۽ رکنداسون

ته ضرور چون ته هاءِ ارمان! اسين ظالم هئاسون. ۽ قيامت جي

الْمَوَازِيْنَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا ؕ وَ
ساهمي عدل جي قيامت جي ڏينهن پوءِ نہ ظلم ڪيو ويندو ڪنهن سان ڪجهہ بہ، ۽
ڏينهن عدل جي ترازي رکنداسون، پوءِ ڪنهن بہ ماڻهوءَ تي ڪوبہ ظلم نہ ڪبو، ۽ جيڪڏهن
اِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ اَتَيْنَا بِهَا ؕ وَكَفٰى بِنَا
جيتوڻيڪ هجي اهو برابر اهر جي داڻي سان تہ بہ آڻينداسون انهيءَ کي، ۽ اسين ڪافي آهيون
(عمل) اهر جي داڻي جي تور هوندو تہ بہ اُن کي آڻينداسون، ۽ اسين حساب ڪندڙ بس آهيون.
حٰسِبِيْنَ ﴿٤٧﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسٰى وَهٰرُوْنَ الْفُرْقَانَ وَضِيَآءً
حساب لاءِ. ۽ البت ڏنوسون موسيٰ ۽ هارون کي معجزو ۽ نور
۽ بيشڪ موسيٰ ۽ هارون کي (سچ کي ڪوڙ کان) نکيڙيندڙ ڪتاب ۽ (اُنهن) پرهيزگارن لاءِ روشني
وَّذِكْرًا لِّلْمُتَّقِيْنَ ﴿٤٨﴾ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ
۽ نصيحت پرهيزگارن لاءِ. جيڪي ڊڄن ٿا پنهنجي رب کان پرپٺ ۽ اهي
۽ نصيحت ڏني سون. جيڪي پنهنجي پالڻهار کان پرپٺ ڊڄندا آهن ۽ اُهي
مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُوْنَ ﴿٤٩﴾ وَهٰذَا ذِكْرٌ مُّبٰرَكٌ اَنْزَلْنٰهُ ؕ
قيامت کان بہ ڊڄندڙ آهن. ۽ هي ذڪر مبارڪ آهي جنهن کي اسان نازل ڪيو آهي،
قيامت کان (بہ) ڊڄندڙ آهن. ۽ هي (قرآن) هڪ برڪت واري نصيحت آهي جنهن کي نازل ڪيوسون،
اَفَاَنْتُمْ لَهٗ مُنْكِرُوْنَ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ اٰتَيْنَآ اِبْرٰهِيْمَ رُشْدَهٗ
ڇا پوءِ توهان انهيءَ جا انڪاري آهيو؟ . ۽ بيشڪ ڏني سون ابراهيم کي سندس چڱي راهہ
پوءِ ڇو اوهين اُن جا منڪر ٿيندا آهيو؟ ۽ بيشڪ ابراهيم کي اڳ ئي سندس هدايت ڏني سون
مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهٖ عٰلِمِيْنَ ﴿٥١﴾ اِذْ قَالَ لِاَبِيْهِ وَقَوْمِهٖ مَا
اڳ ۾ئي ۽ اسان اُن کي ڄاڻندڙ هئاسون. جڏهن چيائين پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجي قوم کي ڪهڙا
۽ کيس ڄاڻندڙ هئاسون. جڏهن پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجي قوم کي چيائين تہ هي ڪهڙيون
هٰذِهِ التَّمَاثِيْلُ الَّتِيْٓ اَنْتُمْ لَهَا عٰكِفُوْنَ ﴿٥٢﴾ قَالُوْا
آهن هي بت جن لاءِ توهان سيڙيا ويٺا آهيو. چيائون
مورتون آهن جن تي اوهين ويهي عبادت ٿا ڪريو؟ چيائون تہ
وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا لَهَا عٰبِدِيْنَ ﴿٥٣﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ اَنْتُمْ
لڌوسون پنهنجن ابن ڏاڏن کي انهن جي عبادت ڪندڙ. چيائين يقينن آهيو توهان
پنهنجا ابا ڏاڏا اُنهن جا پوڄيندڙ ڏٺاسون. (ابراهيم) چيو تہ بيشڪ اوهين پاڻ

وَاٰبَآؤُكُمۡ فِىۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ﴿٥٤﴾ قَالُوۡۤا اَجِئۡتَنَا بِالۡحَقِّ اَمۡ اَنۡتَ

۽ توهان جا ابا ڏاڏا گمراهي پڌري ۾. چيائون ڇا آندو آهي تو اسان وٽ حق يا تون آهين

۽ اوهان جا ابا ڏاڏا پڌري گمراهيءَ ۾ آهيو. چيائون اسان وٽ سچ آندو اٿيئي يا تون

مِنَ اللّٰعِبِيۡنَ ﴿٥٥﴾ قَالَ بَلۡ رَّبُّكُمۡ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ

کيڏارين مان. چيائين پر رب توهان جو آهي رب آسمانن ۽ زمين جو

راند ڪندڙن مان آهين؟. (ابراهيم) چيو ته بلڪ اوهان جو پالڻهار اهو ئي آسمانن ۽ زمين جو پالڻهار آهي

الَّذِىۡ فَطَرَهُنَّ ۖ وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمۡ مِّنَ الشّٰهِدِيۡنَ ﴿٥٦﴾ وَتَاللّٰهِ

جنهن پيدا ڪيو انهن کي ۽ آءٌ انهيءَ ڳالهه جي شاهدي ڏيندڙ آهيان. ۽ قسم الله جو

جنهن اهي بڻايا آهن ۽ آءٌ ان (ڳالهه) تي شاهدي ڏيندڙن مان آهيان. ۽ الله جو قسم آهي!

لَاَكِيۡدَنَّ اَصۡنَامَكُمۡ بَعۡدَ اَنۡ تُوَلُّوۡا مُدۡبِرِيۡنَ ﴿٥٧﴾ فَجَعَلَهُمۡ

ضرور آءٌ ڪار ڪندس توهان جي بتن سان هن ڪان پوءِ جو توهان ويندؤ پٺي ڏئي. پوءِ ڪيائين انهن کي

ته اوهان جي پٺيري ٿي ڦرڻ ڪان پوءِ اوهان جي بتن لاءِ ضرور ڪا رٿ ڪندس. پوءِ انهن کي

جُذٰذًا اِلَّا كَبِيۡرًا لَّهُمۡ لَعَلَّهُمۡ اِلَيۡهِ يَرۡجِعُوۡنَ ﴿٥٨﴾ قَالُوۡا مَنۡ

ٽڪر ٽڪر سواءِ سندن وڏي جي ته من اهي انهيءَ ڏانهن موٽي اچن. چيائون ڪنهن

سندن وڏي بت ڪان سواءِ، ٽڪر ٽڪر ڪيائين ته مَن اهي ڏانهنس موٽن. چيائون ته

فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَاۤ اِنَّهٗ لَمِنَ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿٥٩﴾ قَالُوۡا سَمِعۡنَا

ڪيو هيءُ اسان جي اِلاهن سان بيشڪ اهو ته ظالمن مان آهي. چيائون ٻڌو اٿئون

اسان جي بتن سان هيڏو حال ڪنهن ڪيو؟ بيشڪ اهو ظالمن مان آهي. چيائون ته هڪ جوان کان ٻڌوسون

فَتًى يَّذۡكُرُهُمۡ يُقَالُ لَهٗۤ اِبۡرٰهِيۡمُ ؕ ﴿٦٠﴾ قَالُوۡا فَاۡتُوۡا بِهٖ

هڪ جوان جو پڇر ڪندو آهي انهن جي ڪوٺيو ويندو آهي ان کي ابراهيم. چيائون آڻيو انکي

ته سندن گلا ٿي ڪيائين، ان کي ابراهيم سڏيندا آهن. چيائون ته ڪيس ماڻهن جي اکين جي آڏو آڻيو

عَلٰۤى اَعۡيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَشۡهَدُوۡنَ ﴿٦١﴾ قَالُوۡۤا ءَاَنۡتَ فَعَلۡتَ هٰذَا

سامهون ماڻهن جي ته اهي شاهدي ڏين. چيائون ڇا تو ڪيو اهو ڪم

ته مَن اهي گواهي ڏين. (جڏهن آندائونس تڏهن) چيائون تي اي ابراهيم! تو اسان جي بتن جو هيءُ حال ڪيو آهي ڇا؟.

بِاٰلِهَتِنَا يٰۤاِبۡرٰهِيۡمُ ؕ ﴿٦٢﴾ قَالَ بَلۡ فَعَلَهٗ ۖ كَبِيۡرُهُمۡ هٰذَا فَسۡـَٔلُوۡهُمۡ

اسان جي الاهن سان اي ابراهيم؟ چيائين ته پر ڪئي اها ڪار انهن جي وڏي هن، سو پڇا ڪريو انهن کان

ابراهيم چيو ته (نه!) بلڪ اِهو سندن هن وڏي ڪيو آهي، جيڪڏهن ڳالهائين ٿا ته ڪانئن پڇو!؟.

اِنْ كَانُوْا يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٣﴾ فَرَجَعُوْٓا اِلٰٓى اَنْفُسِهِمْ فَقَالُوْٓا اِنَّكُمْ اَنْتُمُ
جيڪڏهن آهن ڳالهائيندڙ. پوءِ وريا پنهنجو پاڻ ڏانهن ۽ چيائون توهان ئي
پوءِ پاڻ ڏانهن (ڦِرڪا ئي) موٽيا پوءِ (هڪ ٻئي کي) چيائون ته بيشڪ اوهين پاڻ ئي بي انصاف آهيو.

الظّٰلِمُوْنَ ﴿٦٤﴾ ثُمَّ نُكِسُوْا عَلٰى رُءُوْسِهِمْ ۚ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هٰٓؤُلَآءِ
ظلم ڪندڙ آهيو. پوءِ اونڌا ٿيا پنهنجن سِرن تي، توکي سُڌ آهي ته اهي نه
پوءِ پنهنجا ڪنڌ اونڌا ڪيائون، (چيائون) ته بيشڪ تون ڄاڻندو آهين ته هي نه

يَنْطِقُوْنَ ﴿٦٥﴾ قَالَ اَفَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ
ڳالهائيندا آهن. چيائين ڇا پوءِ پوڄيو ٿا توهان الله کان سواءِ اهڙن کي جو نه فائدو ڏين توهان
ڳالهائيندا آهن. (ابراهيم) چيو ته پوءِ الله کان سواءِ اُنهن کي ڇو پوڄيندا آهيو جيڪي نه ڪي اوهان کي نفعو پهچائيندا

شَيْـًٔا وَّلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ اُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ ؕ
کي ڪجهه ۽ نڪي نقصان ڏين توهان کي، آءٌ بيزار آهيان اوهان کان ۽ جنڪي پوڄيو ٿا الله کانسواءِ،
آهن ۽ نه ڪي اوهان کي نقصان پهچائيندا آهن؟. اوهان تي ۽ جنهن کي الله کان سواءِ پوڄيندا آهيو تنهن تي حيف هجي!

اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾ قَالُوْا حَرِّقُوْهُ وَانْصُرُوْٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ
ڇا پوءِ نه ٿا عقل ڪريو. چيائون ساڙيو انهي کي ۽ مدد ڪريو پنهنجي الاهن جي جيڪڏهن
پوءِ (اوهين) نه سمجهندا آهيو ڇا؟. چيائون ته، اُن کي ساڙيو ۽ جيڪڏهن اوهين ڪجهه ڪرڻ گهرو ٿا ته پنهنجن بتن جو پلئو وٺو.

كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ﴿٦٨﴾ قُلْنَا يٰنَارُ كُوْنِيْ بَرْدًا وَّسَلٰمًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ ﴿٦٩﴾ وَ
ڪجهه ڪندڙ آهيو. اسان چيوسون اي باهه ٿي پؤ ٿڌي ۽ سلامتيءَ واري ابراهيم تي. پوءِ
(پوءِ باهه ۾ وڌائونس) چيوسون ته اي باهه! ابراهيم تي ٿڌي ۽ سلامتيءَ واري ٿي پئو! ۽

اَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمُ الْاَخْسَرِيْنَ ﴿٧٠﴾ ۚ وَنَجَّيْنٰهُ وَلُوْطًا
ارادو ڪيائون ان سان ايذاءَ جو پوءِ ڪيوسون انهنکي ناڪام. ۽ بچائي ڪڍيوسون انهي کي ۽ لوط کي
ڪيس ايذائڻ گهريائون تنهن ڪري کين بلڪل ٽوٽي وارو ڪيوسون. ۽ کيس ۽ لوط کي اهڙي زمين ڏانهن

اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا لِلْعٰلَمِيْنَ ﴿٧١﴾ وَوَهَبْنَا لَهٗٓ اِسْحٰقَ ؕ
انهي زمين ڏانهن جنهن ۾ برڪت ڪئي هئي سون جهان وارن لاءِ. ۽ بخشيوسون ان کي اسحاق،
بچائي آندوسون جنهن ۾ جهان وارن لاءِ برڪت ڪئي سون. ۽ ابراهيم کي اسحاق بخشيوسون.

وَيَعْقُوْبَ نَافِلَةً ؕ وَكُلًّا جَعَلْنَا صٰلِحِيْنَ ﴿٧٢﴾ وَجَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً
۽ يعقوب انعام طور، ۽ سڀني کي ڪيوسون ڀلارو. ۽ بڻايوسون انهن کي اَڳواڻ
۽ يعقوب، (جو سندس پوٽو هو) وڌيڪ (بخشيوسون) ۽ سڀني کي صالح ڪيوسون، ۽ اُهي اهڙا امام ڪياسون

يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاِقَامَ الصَّلٰوةِ
جي هدايت ڪن پيا اسان جي حڪم سان ۽ چوائي موڪليوسون انهن کي عمل ڪرڻ نيڪين جو ۽ قائم ڪرڻ نماز جو
جو اسان جي حڪم موجب سڌو رستو ڏيکاريندا هئا ۽ انهن ڏانهن چڱن ڪمن ڪرڻ ۽ نماز پڙهڻ

وَاِيْتَآءَ الزَّكٰوةِ ۚ وَكَانُوْا لَنَا عٰبِدِيْنَ ﴿٧٣﴾ وَلُوْطًا اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا
۽ ڏيڻ زڪوات جو، ۽ هئا اسان جي بندگي ڪندڙ. ۽ لوط کي ڏنوسون حڪم
۽ زڪوات ڏيڻ جو حڪم ڪيوسون، ۽ اسان جي عبادت ڪندڙ هئا. ۽ لوط کي حڪمت ۽ علم ڏنوسون

وَّعِلْمًا وَّنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِىْ كَانَتْ تَّعْمَلُ الْخَبٰٓئِثَ ۗ
۽ علم ۽ بچايوسون ان کي انهيءَ ڳوٺ کان جو اهي ڪندا هئا براڪم،
۽ ڪيس اهڙي ڳوٺ (وارن) کان بچايوسون جو گندا ڪم ڪندا هئا، جو

اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فٰسِقِيْنَ ﴿٧٤﴾ وَاَدْخَلْنٰهُ فِىْ رَحْمَتِنَا ۗ اِنَّهٗ
اهي هئا ماڻهو بڇڙا نافرمان. ۽ داخل ڪيوسون انکي پنهنجي رحمت ۾، بيشڪ اهو
تہ اهي بڇڙي نافرمان قوم هئا. ۽ ڪيس پنهنجي ٻاجھ هيٺ داخل ڪيوسون، بيشڪ اهو

مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٧٥﴾ وَنُوْحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ع ٥
هئو ڀلارن مان. ۽ نوح جي ڳالھ جڏهن انهيءَ پڪاريو هئو اڳ تہ ورنايوسون انکي
صالحن مان هو. ۽ (اي پيغمبرا) نوح (جي قصي) کي (ياد ڪر) جڏهن (انهن پيغمبرن کان) اڳ، دعا گهريائين

فَنَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ﴿٧٦﴾ وَنَصَرْنٰهُ مِنَ
پوءِ بچايوسون ان کي ۽ سندس گهر کي مصيبت وڏي کان. ۽ ان جي مدد ڪئي سون انهيءَ
تڏهن سندس دعا قبول ڪئي سون پوءِ ڪيس ۽ سندس گهروارن کي وڏي مصيبت کان بچايوسون. ۽ ڪيس اهڙي قوم تي

الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۗ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنٰهُمْ
قوم کان جن ڪوڙو ڪيو اسان جي آيتن کي، اهي هئا ماڻهو بڇڙا پوءِ ٻوڙيوسون
سوڀارو ڪيوسون جنهن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڀانيو. بيشڪ اهي بڇڙي قوم هئا تنهن ڪري انهن مڙني کي ٻوڙيوسون.

اَجْمَعِيْنَ ﴿٧٧﴾ وَدَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمٰنِ فِى الْحَرْثِ اِذْ
انهن سيني کي، ۽ داؤد ۽ سليمان جڏهن فيصلو ڪرڻ لڳا پوک جو جڏهن
۽ داؤد ۽ سليمان (جي قصي) کي (ياد ڪرا) جڏهن پوک بابت فيصلو ڪيائون جو

نَفَشَتْ فِيْهِ غَنَمُ الْقَوْمِ ۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شٰهِدِيْنَ ﴿٧٨﴾
رات جو ڀيل ڪئي ان ۾ قوم جي ڌڻ، ۽ اسين هئاسون انهن جي فيصلي ۾ حاضر.
هڪ قوم جي ڌڻ (رات جو) منجهس ڀيل ڪئي هئي، ۽ سندن فيصلي ڪرڻ وقت حاضر هئاسون.

فَفَهَّمْنٰهَا سُلَيْمٰنَ ج وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَّعِلْمًا ز وَّسَخَّرْنَا
پوءِ سمجهايوسون اهو فيصلو سليمان کي، ۽ هنهي کي ڏنوسون حڪم ۽ علم ۽ تابع ڪياسون
تڏهن اهو سليمان کي سمجهايوسون ۽ هر هڪ کي حڪمت ۽ علم ڏنوسون ۽ دائود کي جبل ۽ پکي تابع ڪري ڏناسون
مَعَ دَاوٗدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ط وَكُنَّا فٰعِلِيْنَ ⑦⑨ وَعَلَّمْنٰهُ
دائود لاءِ جبل اهي تسبيح پڙهن پيا ۽ پکي پڻ، ۽ اهو اسان ئي ڪندڙ آهيون. ۽ سيکاريوسون انکي
جو (ساڻس) تسبيح چوندا هئا. ۽ (اسين ائين) ڪرڻ وارا هئاسون. ۽ دائود کي اوهان لاءِ
صَنْعَةَ لَبُوْسٍ لَّكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِّنْۢ بَاْسِكُمْ ج فَهَلْ اَنْتُمْ
ٺاهڻ زرهن جو توهان لاءِ جيئن بچائن توهان کي توهانجي لڙائي ۾، ڇا پوءِ اوهين
زره بڻائڻ هن لاءِ سيکاري سون ته اوهان کي اوهان جي لڙائي (جي نقصان) کان بچائي، پوءِ اوهين ڪي
شٰكِرُوْنَ ⑧⓪ وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيْحَ عَاصِفَةً تَجْرِيْ بِاَمْرِهٖٓ اِلَى
شڪر ڪندؤ. ۽ سليمان لاءِ تابع ڪئي سون هواءِ تيز رفتار جو هلي پئي ان جي حڪم سان
شڪر ڪندڙ آهيو ڇا؟. ۽ سليمان کي تيز واءِ (تابع ڪري ڏنوسون) جو سندس حڪم سان اهڙيءَ زمين ڏانهن
الْاَرْضِ الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا ط وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عٰلِمِيْنَ ⑧① وَ
انهي ملڪ ڏانهن جو برڪت ڪئي سون اتي، ۽ اسان هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهيون. ۽
هلندو هو جنهن ۾ برڪت رکي سون. ۽ سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهيون. ۽ ديون
مِنَ الشَّيٰطِيْنِ مَنْ يَّغُوْصُوْنَ لَهٗ وَيَعْمَلُوْنَ عَمَلًا دُوْنَ
تابع ڪياسون ڪيترا شيطان جيڪي ٽٻيون پيا هڻن انهي لاءِ ۽ ڪن پيا ڪيترائي ڪم ان ڪان
مان ڪي اهڙا (تابع ڪري ڏناسون) جي ان لاءِ ٽٻندا هئا ۽ ان کان سواءِ ٻيو ڪم (به) ڪندا هئا.
ذٰلِكَ ج وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِيْنَ ⑧② لا وَاَيُّوْبَ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗٓ اَنِّيْ
سواءِ ۽ اسين هئاسون انهن جا سنڀاليندڙ. ۽ ايوب جي ڳالهه جنهن وقت سڏيائين پنهنجي رب کي ته
۽ اسين سندن نگهبان هئاسون. ۽ (اي پيغمبر!) ايوب (جي قصي) کي (ياد ڪر!) جڏهن پنهنجي پالڻهار کي سڏيائين ته
مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرّٰحِمِيْنَ ⑧③ صلے فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَكَشَفْنَا
پهتي آهي مونکي تڪليف ۽ تون ئي سڀ کان وڏيڪ رحم وارو آهين. پوءِ ٻڌوسين ان کي پوءِ لاٿي سون
مون کي تڪليف پهتي آهي ۽ تون (سڀني) ٻاجهارن کان وڌ ٻاجهارو آهين. پوءِ سندس دعا قبول ڪئي سون پوءِ
مَا بِهٖ مِنْ ضُرٍّ وَّاٰتَيْنٰهُ اَهْلَهٗ وَمِثْلَهُمْ مَّعَهُمْ رَحْمَةً
اها سندس تڪليف ۽ ڏنوسون ان کي سندس گهر ٻار ۽ اوترا ٻيا به انهن سان گڏ ٻاجهه سان
جيڪر ڪيس ڏک پهتو هو سو لاٿو سون ۽ سندس گهر وارا ڪيس (ورائي) ڏناسون ۽ اوترا ٻيا به ساڻن گڏ

مِّنْ عِنْدِنَا وَذِكْرٰى لِلْعٰبِدِيْنَ ﴿٨٤﴾ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِدْرِيْسَ

پنهنجي طرفان ۽ نصيحت ٻانهن لاءِ ۽ اسماعيل ۽ ادريس

پنهنجيءَ ٻاجهه وٽان (ڏناسون) ۽ (تہ) عبادت ڪندڙن لاءِ يادگيري هجي. ۽ اسماعيل ۽ ادريس

وَذَا الْكِفْلِ ؕ كُلٌّ مِّنَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿٨٥﴾ ۚۖ وَاَدْخَلْنٰهُمْ فِيْ رَحْمَتِنَا ؕ

۽ ذوالڪفل، اهي سمورا هئا صبر وارا. ۽ داخل ڪيوسون انهن کي پنهنجي رحمت ۾،

۽ ذوالڪفل (ياد ڪر) هرهڪ صابرن مان هو. ۽ کين پنهنجي ٻاجهه ۾ داخل ڪيوسون،

اِنَّهُمْ مِّنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٨٦﴾ وَذَا النُّوْنِ اِذْ ذَّهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ

بيشڪ اهي هئا ڀلارا. ۽ ڳالهه مڇي جي صاحب جي جڏهن نڪتو ڪاوڙجي پوءِ ڀانيائين

بيشڪ اهي صالحن مان هئا. ۽ مڇي واري قصي کي (ياد ڪر) جڏهن هو (پنهنجي قوم) تي ڪاوڙجي ويو. پوءِ

اَنْ لَّنْ نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِي الظُّلُمٰتِ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ

تہ نہ تنگي ڪنداسون مٿس پوءِ پڪاريائين اونداهين ۾ تہ ناهي ڪوئي مالڪ مگر تون ئي

(ذوالنون ائين) ڀانيو تہ اسان جي مٿس ڪڏهن پڪڙ نہ هلندي پوءِ اونداهين ۾ دانهون ڪيائين تہ توکان سواءِ ڪو

سُبْحٰنَكَ ۖق اِنِّيْ كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٨٧﴾ ۚۖ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ۙ وَنَجَّيْنٰهُ

پاڪ آهي تنهنجي ذات، آءٌ آهيان بي انصافن مان. پوءِ سڏ ٻڌوسون ان جو ۽ ڇڏايوسون انکي

معبود نہ آهي تون پاڪ آهين ۽ آءٌ گنهگارن مان آهيان!. پوءِ سندس دعا قبول ڪئي سون ۽ کيس غم کان بچايوسون،

مِنَ الْغَمِّ ؕ وَكَذٰلِكَ نُـْۨجِي الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٨٨﴾ وَزَكَرِيَّآ اِذْ نَادٰى رَبَّهٗ

غم کان، ۽ اهڙي ريت ڇڏائيندا آهيون مومنن کي. ۽ زڪريا جي ڳالهه جڏهن سڏيائين پنهنجي رب کي

۽ اهڙيءَ طرح مومنن کي بچائيندا آهيون. ۽ زڪريا (جو قصو ياد ڪر) جڏهن پنهنجي پالڻهار کي سڏيائين

رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ فَرْدًا وَّاَنْتَ خَيْرُ الْوٰرِثِيْنَ ﴿٨٩﴾ ۚۖ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ ۡ

تہ اي منهنجا رب نہ ڇڏ مونکي اڪيلو ۽ تون ئي ڀلو وارث آهين. پوءِ سڏ ٻڌوسون ان جو

تہ اي منهنجا پالڻهار! مون کي اڪيلو نہ ڇڏ ۽ تون چڱو وارث آهين. پوءِ سندس دعا قبول ڪئي سون

وَوَهَبْنَا لَهٗ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهٗ زَوْجَهٗ ؕ اِنَّهُمْ كَانُوْا يُسٰرِعُوْنَ

۽ بخشيوسون ان کي يحيٰ ۽ چاڪ ڪيوسون انهي لاءِ ان جي زال کي، بلاشڪ اهي تڪڙ ڪندا هئا؟

۽ کيس يحيٰ بخشيوسون ۽ سندس زال کي سندس لاءِ چڱو ڪيوسون اهي نيڪين ۾ اڳرائي ڪندا هئا

فِي الْخَيْرٰتِ وَيَدْعُوْنَنَا رَغَبًا وَّرَهَبًا ؕ وَكَانُوْا لَنَا خٰشِعِيْنَ ﴿٩٠﴾

نيڪين ۾ ۽ سڏيندا هئا اسان کي اميد ۽ خوف وچان، ۽ هئا اسان جا نيازمند.

۽ اسان کي اميد ۽ ڊپ ڪندي سڏيندا هئا. ۽ اسان کان ڊڄندڙ هئا.

وَالَّتِيْٓ اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيْهَا مِنْ رُّوْحِنَا وَجَعَلْنٰهَا

۽ ڳالھ ان جي جنھن قابو ڪئي پنھنجي ڪنوارپ پوءِ ڦوڪ ڏني سون ان ۾ پنھنجي امر سان ۽ ڪيوسون ان کي

۽ (انھي مائيءَ جو قصو ياد ڪرا) جنھن پنھنجي اوگھڙ بچائي پوءِ منجھس پنھنجي روح مان ڦوڪيوسون ۽

وَابْنَهَآ اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿۹۱﴾ اِنَّ هٰذِهٖٓ اُمَّتُكُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً ۖ وَّاَنَا

۽ ان جي پٽ کي نشاني جھان وارن لاءِ بيشڪ اھا آھي توھان جي جماعت واحد جماعت ۽ آءٌ آھيان

کيس ۽ سندس پٽ کي ساري جڳ لاءِ نشاني ڪئي سون. بيشڪ اِھو اوھان جو دين، ھڪ دين آھي ۽ آءٌ

رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْنِ ﴿۹۲﴾ وَتَقَطَّعُوْٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۭ كُلٌّ اِلَيْنَا رٰجِعُوْنَ ﴿۹۳﴾ ع ۶ ۱۸ ۶

توھان جو پاليندڙ پوءِ منھنجي بندگي ڪريو. ۽ ٽوڙي وڌائون پنھنجي معاملي کي پاڻ ۾، سڀئي اسان ڏانھن رجوع ٿيندا.

اوھان جو پالڻھار آھيان تنھن ڪري منھنجي عبادت ڪريو. ۽ پنھنجي (دين جي) ڪمن کي پاڻ ۾ ٽڪر ٽڪر ڪيائون.

فَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهٖ ۚ

پوءِ جيڪو ڪندو چڱا ڪم ۽ آھي مومن پوءِ ناھي بي قدري ان جي ڪوشش جي.

سڀئي مون ڏانھن موٽندڙ آھن. پوءِ جيڪو چڱا ڪم ڪندو ۽ اھو مومن بہ ھوندو تنھن جي محنت جي بي قدري نہ ڪبي.

وَاِنَّا لَهٗ كٰتِبُوْنَ ﴿۹۴﴾ وَحَرٰمٌ عَلٰي قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَآ اَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿۹۵﴾

۽ اسان ئي ان جا لکندڙ آھيون. ۽ بندش پيل آھي ان ڳوٺ تي جنھنکي ھلاڪ ڪيوسون بس اھي نہ موٽندا.

۽ اسين اُن لاءِ لکندڙ آھيون. ۽ جنھن ڳوٺ کي ناس ڪيوسون تنھن تي (موٽڻ) حرام ٿيل آھي بيشڪ اُھي (دنيا ڏانھن وري) نہ موٽندا.

حَتّٰٓي اِذَا فُتِحَتْ يَاْجُوْجُ وَمَاْجُوْجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ

آخر جڏھن ڪوليا ويندا ياجوج ۽ ماجوج ۽ اھي ھر لاھيءَ تان

تان جو جڏھن ياجوج ۽ ماجوج کي کولبو ۽ اھي ھرڪنھن دڙي کان ڊوڙندا.

يَّنْسِلُوْنَ ﴿۹۶﴾ وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَاِذَا هِىَ شَاخِصَةٌ اَبْصَارُ

ڊوڙندا ايندا. ۽ ويجھو ٿيو آھي وعدو سچو پوءِ ان وقت ٽڙي ويندي ون اکيون

۽ (جڏھن قيامت جو) سچو وعدو پھچندو تڏھن اوچتو ئي ڪافرن جون اکيون ٽڙي ويندي ون.

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۭ يٰوَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِيْ غَفْلَةٍ مِّنْ هٰذَا بَلْ كُنَّا

ڪافرن جون، چوندا ھاءِ افسوس! بلڪ ھئاسون غفلت ۾ ھن کان بلڪ ھئاسون

(چوندا تہ) ھاءِ ارمان! بيشڪ ھن (حال) کان بي خبريءَ ۾ ھئاسون بلڪ اسين ظالم ھئاسون.

ظٰلِمِيْنَ ﴿۹۷﴾ اِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ ۭ

ڏوھاري. بيشڪ توھان ۽ جنکي پوڄيندا آھيو توھان الله کان سواءِ ٽِل آھيو دوزخ جو.

اوھين ۽ جن کي الله کان سواءِ پوڄيندا آھيو سي دوزخ جو ٻارڻ آھيو.

أَنْتُمْ لَهَا وٰرِدُوْنَ ﴿٩٨﴾ لَوْ كَانَ هٰٓؤُلَآءِ اٰلِهَةً مَّا وَرَدُوْهَا ۖ وَ
توهان اتي اچڻا آهيو. جيڪڏهن هجن ها اهي خدا ته نه پون ها دوزخ ۾. ۽
ان ۾ اوهين گھڙندڙ آهيو. جيڪڏهن اهي (بت) معبود هجن ها ته اُن (دوزخ) ۾ نه گھڙن ها!

كُلٌّ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٩٩﴾ لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ وَّهُمْ فِيْهَا لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿١٠٠﴾
سمورا اتي هميشه رهندا. انهن جون اتي رڙيون هونديون ۽ اهي ان ۾ ڪجھ نه ٻڌندا.
۽ مڙيئي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن. منجهس انهن کي رڙيون هونديون ۽ اهي منجهس (ڪجھ) نه ٻڌندا.

اِنَّ الَّذِيْنَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِّنَّا الْحُسْنٰىٓ ۙ اُولٰٓئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُوْنَ ﴿١٠١﴾ ۙ
بيشڪ اهي مقرر ٿي جن لاءِ اسان جي طرفان چڱائي اهي انهي کان پري ڪيا ويندا.
جن لاءِ اسان وٽ اڳي ئي چڱائي (لکيل) آهي اهي اُن (دوزخ) کان پري ڪبا.

لَا يَسْمَعُوْنَ حَسِيْسَهَا ۚ وَهُمْ فِيْ مَا اشْتَهَتْ اَنْفُسُهُمْ
نه ٻڌندا آواز انهيءَ جو، ۽ اهي پنهنجي دل گھريل نعمتن ۾
(اهي) اُن جي ڀڻڪ نه ٻڌندا، ۽ جنهن (عيش) ۾ سندن جيءُ (رهڻ) گهرندو تنهن ۾

خٰلِدُوْنَ ﴿١٠٢﴾ لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْاَكْبَرُ وَتَتَلَقّٰىهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ۭ
هميشه رهندا. نه ملول ڪندو انهن کي گھبرات وڏو ۽ ملندا انهن سان ملائڪ.
اهي سدائين رهندا. کين تمام وڏي گھبراهٽ غمگين نه ڪندي ۽ کين ملائڪ گڏبا،

هٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ﴿١٠٣﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَآءَ
هي توهان جو اهو ڏينهن آهي جنهن جو توهان سان وعدو هئو. جنهن ڏينهن ويڙهينداسون آسمان کي
(۽ چوندن ته) هي اهو ڏينهن آهي جنهن جو اوهان کي وعدو ڏنو ويندو هو. جنهن ڏينهن آسمان کي

كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۭ كَمَا بَدَاْنَآ اَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيْدُهٗ ۭ وَعْدًا
جيئن ويڙهجي ويڙهو ڪاغذن جو، جيئن پيدا ڪيوسون پهرئين پيري ايئن ئي موٽائينداسون ان کي، وعدو آهي
ڪاغذ جي ويڙهي وانگي ويڙهينداسون، جيئن پهريون (مخلوق) پيدا ڪرڻ شروع ڪئي سون (تيئن) اُن کي

عَلَيْنَا ۭ اِنَّا كُنَّا فٰعِلِيْنَ ﴿١٠٤﴾ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُوْرِ مِنْۢ بَعْدِ
اسان جو. اسان آهيون پورو ڪندڙ. ۽ اسان لکيو آهي زبور ۾ تورات کان
وري بنائينداسون. اهو انجام اسان تي لازم آهي، اسين ڪرڻ وارا آهيون. ۽ بيشڪ توريت کان پوءِ زبور ۾ لکيوسون

الذِّكْرِ اَنَّ الْاَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصّٰلِحُوْنَ ﴿١٠٥﴾ اِنَّ فِيْ
پوءِ ته ملڪ جا وارث ٿيندا منهنجا ٻانها لائق ماڻهو. بيشڪ انهي ۾
ته منهنجا صالح ٻانها زمين جا وارث ٿيندا. هن (ڳالهه) ۾ عبادت ڪندڙ

هٰذَا لَبَلٰغًا لِّقَوْمٍ عٰبِدِيْنَ ﴿١٠٦﴾ وَمَآ اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا رَحْمَةً

پرچار آهي قوم عبادت ڪندڙ لاءِ. ۽ رڳو اسان موڪليو آهي توکي رحمت ڪرڻ لاءِ

قوم لاءِ (مطلب جي) پورائي آهي. ۽ (اي پيغمبر!) توکي خاص جهانن جي رحمت لاءِ موڪليوسون.

لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ اِنَّمَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ اَنَّمَآ اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ

جهانن تي. تون چؤ رڳو حڪم آيو آهي مون ڏانهن ته معبود توهان جو خدا هڪڙو آهي.

چئو ته مون وٽ هن حڪم کان سواءِ وحي نه ٿيندو آهي ته هڪ الله کان سواءِ اوهان جو ڪو معبود نه آهي.

فَهَلْ اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿١٠٨﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ اٰذَنْتُكُمْ عَلٰى

ڇا پوءِ توهان حڪم مڃيندڙ آهيو. پوءِ جيڪڏهن منهن موڙين تون چؤ توهان کي ڳالهه پڌائي اٿم

پوءِ اوهين ڇو نه حڪم مڃيندڙ آهيو؟. پوءِ جيڪڏهن ڦرن ته چئو ته اوهان (سڀني) کي (الله جي حڪم تي) هڪ جهڙو خبردار

سَوَآءٍ ۭ وَاِنْ اَدْرِيْٓ اَقَرِيْبٌ اَمْ بَعِيْدٌ مَّا تُوْعَدُوْنَ ﴿١٠٩﴾ اِنَّهٗ

پوري. ۽ آءٌ نه تو ڄاڻان ته ويجهو آهي يا پري آهي توهان سان ڪيل انجام. اهوئي

ڪيم. ۽ جيڪو اوهان کي انجام ڏنو ويو سو نه ٿو ڄاڻان ته ويجهو آهي يا پري آهي. بيشڪ الله

يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُوْنَ ﴿١١٠﴾ وَاِنْ

ڄاڻي ٿو ڏاڍيان ڳالهايل ڳالهه ۽ اهو ڄاڻي ٿو جيڪي توهان لڪايو ٿا. ۽ مون

ظاهري ڳالهه (به) ڄاڻندو آهي ۽ جيڪي اوهين لڪائيندا آهيو سو (به) ڄاڻندو آهي. ۽ آءٌ نه ڄاڻندو آهيان

اَدْرِيْ لَعَلَّهٗ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِيْنٍ ﴿١١١﴾ قٰلَ

نه تو ڄاڻان شايد اها پرکا هجي توهان جي ۽ فائدو ڪجهه وقت تائين. چيو رسول

ته متان اهو نهرايل (دير) اوهان لاءِ پرک هجي ۽ هڪ وقت تائين (اوهان لاءِ) نفعو هجي. (پيغمبر) چيو ته اي

رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ ۭ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ﴿١١٢﴾ ع

اي منهنجا رب ڪر فيصلو انصاف سان. ۽ رب اسانجو ٻاجهارو مددور تل آهي ان تي جيڪي توهان بيان ڪيو ٿا.

منهنجا پالڻهار! سچو فيصلو ڪر! ۽ اسان جو پالڻهار ٻاجهارو آهي جيڪي اوهين بيان ڪندا آهيو تنهن تي ڪانئس مدد گهري ويندي آهي.

النصف

سُوْرَةُ الْحَجِّ مَدَنِيَّةٌ — بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ — اٰيَاتُهَا ٧٨ رُكُوْعَاتُهَا ١٠

شروع الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان.

الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ ۚ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيْمٌ ﴿١﴾

اي انسانو! ڊڄو پنهنجي رب کان. بيشڪ ڌوڏو قيامت جو شيءِ وڏي آهي.

اي انسانو! پنهنجي پالڻهار کان ڊڄو. ڇو ته قيامت وارو زلزلو وڏي شيءِ آهي.

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّآ اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ

جنهن ڏينهن ڏسندؤانکي تہ وساريندي هر ٿڃ ڏيندڙ پنهنجي کير پياڪ کي ۽ ڪيريندي

جنهن ڏينهن اُن کي ڏسندؤ (تنهن ڏينهن) هر ٿڃ پياريندڙ (زائفان) جنهن (ٻار) کي ٿڃ پياريندي هوندي تنهن

كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكٰرٰى وَمَا هُمْ

هر پيٽ واري پنهنجي ٻچي کي، ۽ ڏسندين ماڻهن کي بيهوش ۽ نہ هونداهي

کي (دهشت کان) وساريندي ۽ هر پيٽ واري پنهنجي ڳڀ کي ڪيريندي ۽ ماڻهن کي بيهوش ڏسندين حالانڪ اهي

بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيْدٌ ۝٢ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ

بيهوش پر عذاب الله جو سخت آهي. ۽ ڪو ماڻهن مان اهو آهي جو جهڳڙو ڪري ٿو

نشي ۾ نہ هوندا پر الله جو عذاب سخت آهي!. ۽ ماڻهن مان ڪو اهڙو آهي جو الله جي شان ۾

فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيْدٍ ۝٣ كُتِبَ عَلَيْهِ

الله جي شان ۾ بنا ڄاڻ جي ۽ پيروي ڪري ٿو هر شيطان سرڪش جي. لکجي ويو ان تي

بي سمجهي سان تڪرار ڪندو آهي ۽ هر شيطان تڙيل جي پنيان لڳندو آهي. اُن (شيطان) تي لازم ڪيو ويو آهي

اَنَّهٗ مَنْ تَوَلَّاهُ فَاَنَّهٗ يُضِلُّهٗ وَيَهْدِيْهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيْرِ ۝٤

تہ جيڪو سنگت ڪندو ساڻس پوءِ اهو گمراهہ ڪندو ان کي ۽ وٺي ويندو ان کي عذاب دوزخ جي ڏانهن.

تہ جيڪو ڪيس دوست رکندو تنهن کي بيشڪ اهو گمراهہ ڪندو ۽ اُن کي دوزخ جي عذاب ڏانهن رستو ڏيکاريندو.

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِىْ رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنٰكُمْ

اي انسانو! جيڪڏهن آهيو اوهان شڪ ۾ وري جيري ٿيڻ کان پوءِ اسان ئي اپايو آهي توهان کي

اي انسانو! جيڪڏهن (قيامت ۾) اٿارڻ کان اوهين شڪ ۾ پيل آهيو تہ اسان اوهان کي مٽيءَ مان بڻايو.

مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ

مٽيءَ مان پوءِ قطري مان پوءِ رت جي دڳ مان پوءِ ڀوڻي

وري نطفي مان، وري رت جي دڳ مان، وري گوشت جي ڀوڻيءَ مان پورو بنايل

مُّخَلَّقَةٍ وَّغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ ؕ وَنُقِرُّ فِى الْاَرْحَامِ مَا

بڻيل ۽ اڻ بڻيل مان جيئن پڌايون توهان کي، ۽ رهايون ٿا پيٽن ۾ جنهنکي

۽ اڻ پورو بڻايل. هن لاءِ تہ اوهان کي ڪرلي بيان ڪريون. ۽ جنهن کي گهرندا آهيون تنهن کي مقرر

نَشَآءُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْٓا اَشُدَّكُمْ ۚ

گهرون وقت مقرر تائين پوءِ ڪيون ٿا توهان کي ٻار ڪري پوءِ جيئن پهچو پنهنجي طاقت کي،

مدت تائين ڳڀڻين ۾ رهائيندا آهيون، وري ٻار بڻائي اوهان کي ٻاهر ڪڍندا آهيون، وري (نپائيندا آهيون) تہ اوهين

وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّتَوَفّٰى وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا

۽ توهان مان ڪو فوت ٿئي ٿو ۽ توهان مان ڪو رسائجي ٿو ردي عمر ڏانهن جيئن نہ

پنهنجي جوانيءَ کي پهچو، ۽ اوهان مان ڪو (اڳي) مرندو آهي ۽ اوهان مان ڪنهن کي (جهورائي جي) نڪمي ڄمار

يَعْلَمَ مِنْۢ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْـًٔا ۭ وَتَرَى الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَآ

ڄاڻي سمجهڻ کان پوءِ ڪجھ بہ ۽ ڏسين ٿو ڌرتيءَ کي غيرآباد پوءِ جڏهن

ڏانهن هن لاءِ ورايو ويندو آهي تہ ڄاڻپ کان پوءِ ڪجھ نہ ڄاڻي، ۽ زمين کي غيرآباد ڏسندو آهين پوءِ جڏهن

اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاۗءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَاَنْۢبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍۢ

وسايون ٿا ان تي مينهن تہ چُري پُري ٿي ۽ اڀري ٿي ۽ ڦٽائي ٿي هر قسم

مٿس پاڻي وسائيندا آهيون تڏهن اُپامندي آهي ۽ تازي ٿيندي آهي ۽ سڀ ڪنهن جنس مان چڱا سلا ڄمائيندي آهي.

بَهِيْجٍ ۝٥ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهٗ يُحْيِ الْمَوْتٰى وَاَنَّهٗ

وڻندڙ مان. اهو هن ڪري تہ بيشڪ الله حق آهي ۽ بيشڪ اهو جيئرو ڪندو آهي مئلن کي ۽ بيشڪ اهو

اهو (بيان) هن لاءِ آهي جو الله (جوئي هجڻ) حق آهي ۽ اهوئي مئن کي جياريندو ۽ اهو

عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝٦ وَّاَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيْهَا ۙ

هر شيءِ تي سگهہ رکندڙ آهي. ۽ بيشڪ قيامت اچڻي آهي ناهي ڪو بہ شڪ جنهن ۾

سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي. ۽ تہ قيامت اچڻي آهي منجهس ڪو شڪ نہ آهي

وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ ۝٧ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ

۽ بيشڪ الله اٿاريندو قبرن ۾ پيلن کي. ۽ ماڻهن مان ڪو اهو آهي جو جهڳڙو ڪري ٿو

۽ تہ جيڪي قبرن ۾ هوندا تن کي الله (قيامت ۾) اٿاريندو. ۽ ماڻهن مان ڪو اهڙو آهي جو الله جي شان ۾

فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدًى وَّلَا كِتٰبٍ مُّنِيْرٍ ۝٨ ثَانِيَ عِطْفِهٖ

الله جي شان ۾ بنا ڄاڻ جي ۽ بنا دليل جي ۽ بنا ڪتاب روشن جي. موڙيندي پنهنجي ڪلهي کي

بنا علم ۽ بنا هدايت ۽ بنا ڪنهن روشن ڪتاب جي تڪرار ڪندو آهي. (وڏائيءَ کان) ڪنڌ موڙيندڙ ٿي.

لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۭ لَهٗ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَّنُذِيْقُهٗ

جيئن گمراهہ ڪري الله جي رستي کان، ان جي لاءِ دنيا ۾ خواري آهي ۽ چکائينداسون انکي

هن لاءِ تہ، (ماڻهن کي) الله جي واٽ کان گمراهہ ڪري، ان لاءِ دنيا ۾ خواري آهي ۽ قيامت جي ڏينهن

يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۝٩ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدٰكَ وَ

قيامت ڏينهن عذاب باهہ جو. اهو هن ڪري جو موڪليو آهي تنهنجي هٿن ۽

ڪيس سڙڻ جو عذاب چکائينداسون. (چئبس تہ) اها سزا اُنهن ڪمن جي ڪري آهي جو تنهنجي هٿن اڳي موڪليا آهن

اَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿١٠﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّعْبُدُ ع ١٠

بيشڪ الله ناهي ظلم ڪندڙ ٻانهن تي. ۽ ماڻهن مان ڪواهو آهي جو عبادت ڪري ٿو

۽ (انهيءَ ڪري) ته الله ٻانهن تي ظلم ڪندڙ نه آهي. ۽ ماڻهن مان ڪو اهڙو آهي جو الله جي عبادت آسيري پاسيري ڪندو

اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ ۚ فَاِنْ اَصَابَهٗ خَيْرُ اِطْمَاَنَّ بِهٖ ۚ وَاِنْ اَصَابَتْهُ

الله جي ڪناري تي. پوءِ جيڪڏهن پهتس ڪا ڀلائي ته قرار وٺندو ان سان ۽ جيڪڏهن پهتس

آهي. پوءِ جيڪڏهن ڪيس نفعو پهچندو آهي ته اُن سان مطمئن ٿيندو آهي ۽ جيڪڏهن ڪيس ڪو ڏک پهچندو آهي

فِتْنَةُ انْقَلَبَ عَلٰى وَجْهِهٖ ۚ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةَ ؕ ذٰلِكَ هُوَ

ڪا تڪليف ته ڦري ويندو منهن ڀر، وڃايائين دنيا ۽ آخرت، اهوئي آهي

ته پنهنجي منهن ڀر ڦرندو آهي، دنيا ۽ آخرت گنوايائين، اِهوئي

الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ ﴿١١﴾ يَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهٗ وَمَا

زيان ظاهر. سڏي ٿو الله کان سواءِ ان کي جيڪو نه ٿو نقصان ڏئي ان کي ۽ جو

پڌرو نقصان آهي. (اهو) الله کان سواءِ اُنهيءَ کي سڏيندو آهي جيڪو ڪيس نڪي نقصان لائيندو آهي ۽ نڪي

لَا يَنْفَعُهٗ ؕ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ﴿١٢﴾ يَدْعُوْا لَمَنْ ضَرُّهٗٓ

نه ٿو فائدو ڏئي ان کي اهوئي آهي گمراهه ٿيڻ پرانهون. سڏي ٿو ان کي جنهن جو نقصان

ڪيس نفعو ڏيندو آهي، اِها ئي وڏي گمراهي آهي. اُنهيءَ کي سڏيندو آهي جنهن جو نقصان

اَقْرَبُ مِنْ نَّفْعِهٖ ؕ لَبِئْسَ الْمَوْلٰى وَلَبِئْسَ الْعَشِيْرُ ﴿١٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ

ويجهو آهي سندس نفعي کان، بيشڪ بڇڙو آهي اهو دوست ۽ بڇڙو سنگتي. بيشڪ الله

سندس نفعي کان وڌيڪ ويجهو آهي. بيشڪ (اهڙو) سائين بڇڙو آهي (اهڙو) همراهه (به) بڇڙو آهي!. بيشڪ

يُدْخِلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ

داخل ڪندو انهن کي جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم چڱا بهشتن ۾ وهن ٿيون انهن جي

جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي الله اهڙن باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن.

تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيْدُ ﴿١٤﴾ مَنْ كَانَ يَظُنُّ

هيٺان واهيون. الله ڪندو آهي اهو جيڪي گهرندو آهي. جيڪو گمان ڪري ٿو

بيشڪ الله جيڪي گهرندو آهي سو ڪندو آهي. جيڪو ڀائيندو آهي ته

اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى

ته هرگز نه مدد ڪندو ان جي الله دنيا ۽ آخرت ۾ پوءِ ٻڌي رسو مٿي

الله پيغمبر جي دنيا ۽ آخرت ۾ ڪڏهن مدد نه ڪندو، تنهن کي گهرجي ته ڇت ڏانهن رسي ٻڌي (ڦاهي) چڙهي،

السَّمَآءِ ثُمَّ لۡيَقۡطَعۡ فَلۡيَنۡظُرۡ هَلۡ يُذۡهِبَنَّ كَيۡدُهٗ مَا يَغِيۡظُ ۱۵

آسمان طرف پوءِ ڦاهو ڪائي پوءِ ڏسي ته ڇا نيو سندس حيلي ان کي جو ڪيس رنجائي ٿو.

وري گهرجيس ته (اها) چني پوءِ نهاري ته ان جي ان حيلي ان کي ختم ڪيو جنهن ا نکي ڪاوڙايو ٿي؟.

وَكَذٰلِكَ اَنۡزَلۡنٰهُ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ ۙ وَّاَنَّ اللّٰهَ يَهۡدِىۡ مَنۡ يُّرِيۡدُ ۱۶

۽ اهڙي طرح لاٿوسون انهي کي آيتون چٽيون ڪري ۽ بيشڪ الله هدايت ڏئي ٿو جنهن کي گهري.

۽ اهڙي طرح ان (قرآن) کي پڌريون آيتون ڪري نازل ڪيوسون ۽ الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي هدايت ڪندو آهي.

اِنَّ الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَالَّذِيۡنَ هَادُوۡا وَالصّٰبِـِٕيۡنَ وَالنَّصٰرٰى

بيشڪ جن ايمان آندو ۽ جيڪي يهودي ٿيا ۽ ستارا پرست ۽ نصارا

بيشڪ جن ايمان آندو ۽ جيڪي يهودي ۽ صابئي ۽ نصاري

وَالۡمَجُوۡسَ وَالَّذِيۡنَ اَشۡرَكُوۡۤا ۖ اِنَّ اللّٰهَ يَفۡصِلُ بَيۡنَهُمۡ

۽ باهه جا پوڄاري ۽ جن شرڪ ڪيو يقينن الله فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾

۽ مجوسي ۽ مشرڪ آهن تن (سڀني) جي وچ ۾ الله قيامت جي ڏينهن نبيرو ڪندو.

يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىۡءٍ شَهِيۡدٌ ۱۷ اَلَمۡ تَرَ اَنَّ

قيامت ڏينهن، بيشڪ الله هر شيءِ تي شاهد آهي. ڇا نه ڏٺو تو بيشڪ

چو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي حاضر آهي. (اي پيغمبر!) نه ڏٺئي ڇا ته

اللّٰهَ يَسۡجُدُ لَهٗ مَنۡ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنۡ فِى الۡاَرۡضِ وَالشَّمۡسُ

الله کي سجدو ڪن ٿا جيڪي ۾ آسمانن ۾ آهن ۽ جيڪي زمين ۾ آهن ۽ سج

جيڪي آسمانن ۾ آهن ۽ جيڪي زمين ۾ آهن سي ۽ سج

وَالۡقَمَرُ وَالنُّجُوۡمُ وَالۡجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَآبُّ وَكَثِيۡرٌ

۽ چنڊ ۽ تارا ۽ جبل ۽ وڻ ۽ جانور ۽ ڪيترائي

۽ چنڊ ۽ تارا ۽ جبل ۽ وڻ ۽ ڍور ۽ ماڻهن مان گهڻا الله کي سجدو ڪندا آهن.

مِّنَ النَّاسِ ؕ وَكَثِيۡرٌ حَقَّ عَلَيۡهِ الۡعَذَابُ ؕ وَمَنۡ يُّهِنِ اللّٰهُ

انسان، ۽ ڪيترا آهن مقرر ٿيو جن تي عذاب، ۽ جنهن کي خوار ڪري الله

۽ گهڻا (ماڻهو) آهن جن تي عذاب لازم ٿيو آهي، ۽ جنهن کي الله خوار ڪندو

فَمَا لَهٗ مِنۡ مُّكۡرِمٍ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَفۡعَلُ مَا يَشَآءُ ؕ ۱۸ السجدة هٰذٰنِ خَصۡمٰنِ السّجدة ٦

ته ناهي انهيءَ لاءِ ڪوئي عزت ڏيندڙ. بيشڪ الله ڪري ٿو جيڪي گهري. هي ٻه ڌريون آهن جن

تنهن کي ڪرمان ڏيڻ وارو ڪونهي، ڇو ته الله جيڪي گهرندو آهي سو ڪندو آهي. اِهي ٻئي ٽوليون پاڻ ۾

اخْتَصَمُوْا فِیْ رَبِّهِمْ ۫ فَالَّذِیْنَ كَفَرُوْا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِیَابٌ
جهڳڙو ڪيو پنهنجي رب ۾، پوءِ جن ڪفر ڪيو ڪاٽيا ويندا انهن جا ڪپڙا
ويڙهي آهن. پنهنجي پالڻهار بابت تڪرار ڪندڙ آهن، پوءِ جن ڪفر ڪيو تن لاءِ باهه جا ڪپڙ اوچايا ويندا،

مِّنْ نَّارٍ ؕ یُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوْسِهِمُ الْحَمِیْمُ ⑲ یُصْهَرُ بِهٖ مَا
باهه مان، پرتيو ويندو انهن جي سرن مٿان ٽهڪندڙ پاڻي، ڳري پوندو انهيءَ سان جيڪي
۽ سندن مٿن جي مٿان ٽهڪندڙ پاڻي هاربو. جيڪي سندن پيٽن ۾ هوندو سو

فِیْ بُطُوْنِهِمْ وَالْجُلُوْدُ ؕ ⑳ وَلَهُمْ مَّقَامِعُ مِنْ حَدِیْدٍ ㉑ كُلَّمَاۤ
سندن پيٽن ۾ هوندو ۽ کلون بہ. ۽ انهن لاءِ وڏاڻ آهن لوهه جا. جڏهن
۽ کلون اُن سان ڳاربيون. ۽ انهن جي ڪُٽڻ لاءِ لوهه جا وڏاڻ هوندا. جڏهن بہ منجهانئس

اَرَادُوْۤا اَنْ یَّخْرُجُوْا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ اُعِیْدُوْا فِیْهَا ۗ وَذُوْقُوْا
نڪرڻ جي ڪندا اتان جي مصيبت ڪان تہ موٽايا ويندا ان ۾، ۽ چکو
ڏک جي ڪري نڪرڻ گهرندا تڏهن منجهس وري ورائبن ۽ (چيو ويندن تہ) سڙڻ جو عذاب چکو.

ع ٢

عَذَابَ الْحَرِیْقِ ㉒ اِنَّ اللّٰهَ یُدْخِلُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا
عذاب باهه جو. بيشڪ الله داخل ڪندو انهن کي جن ايمان آندو ۽ ڪيا ڪم
بيشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي الله اهڙن باغن ۾ داخل ڪندو

الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِیْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ یُحَلَّوْنَ فِیْهَا مِنْ اَسَاوِرَ
چڱا باغن ۾ وهن ٿيون انهن جي هيٺان واهيون پارايا ويندا اتي پٽا
جن جي هيٺان نهرون پيون وهنديون، منجهن سون جا زيور ۽ موتي پارآئبا.

مِنْ ذَهَبٍ وَّلُؤْلُؤًا ؕ وَلِبَاسُهُمْ فِیْهَا حَرِیْرٌ ㉓ وَهُدُوْۤا اِلَی الطَّیِّبِ
سون جا ۽ موتي، ۽ پوشاڪ انهن جي اتي ريشمي هوندي. ۽ وات ملي انهن کي سٺيءَ
۽ منجهن سندن پوشاڪ پٽ جي هوندي. ۽ (دنيا ۾) ڪين چڱي ڳالهه ڏانهن هدايت ڪئي وئي هئي.

مِنَ الْقَوْلِ ۚۖ وَهُدُوْۤا اِلٰی صِرَاطِ الْحَمِیْدِ ㉔ اِنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا
ڳالهه جي، ۽ ملي انهن کي وات الله ساراهيل جي. بيشڪ جن ڪفر ڪيو
۽ (الله) ساراهيل جي وات ڏانهن دڳ لاتا ويا هئا! بيشڪ جن ڪفر ڪيو

وَیَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِیْ جَعَلْنٰهُ
۽ روڪيائون الله جي راهه ڪان ۽ مسجد الحرام ڪان جنهنکي بڻايو آهي اسان
۽ (ماڻهن کي) الله جي وات ۽ انهيءَ تعظيم واري مسجد (حرام) کان جهليندا آهن. جا ماڻهن لاءِ بڻائي سون

لِلنَّاسِ سَوَآءَ ۨ الْعَاكِفُ فِيْهِ وَالْبَادِ ؕ وَمَنْ يُّرِدْ فِيْهِ بِاِلْحَادٍۭ

ماڻهن لاءِ هڪ جهڙو آهي ان ۾ رهاڪو ۽ ٻاهريون، ۽ جيڪو ارادو ڪندو ان ۾ بي ديني ءُ

۽ جنهن ۾ شهري ۽ ٻهراڙي وارا برابر آهن، ۽ جيڪو منجهس ظلم سان زيادتي جو ارادو ڪندو

بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٢٥﴾ ع وَاِذْ بَوَّاْنَا لِاِبْرٰهِيْمَ مَكَانَ

جو ڏاڍ سان تہ چکائينداسون ان کي عذاب دردناڪ. ۽ جڏهن مقرر ڪئي سون ابراهيم لاءِ جاءِ

تنهن کي ڏکوئيندڙ عذاب چکائينداسون. ۽ (ياد ڪر!) جڏهن ابراهيم لاءِ بيت الله جو هنڌ مقرر ڪيوسون

الْبَيْتِ اَنْ لَّا تُشْرِكْ بِيْ شَيْـًٔا وَّطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِيْنَ وَ

هن گهر جي تہ نہ شريڪ ڪجانءِ مون سان ڪنهن کي ۽ پاڪ رک منهنجي گهر کي طواف ڪندڙن لاءِ ۽

(۽ سمجهايوسون) تہ مون سان ڪنهن کي شريڪ نہ ڪر ۽ منهنجي گهر کي طواف ڪندڙن ۽

الْقَآئِمِيْنَ وَالرُّكَّعِ السُّجُوْدِ ﴿٢٦﴾ وَاَذِّنْ فِى النَّاسِ بِالْحَجِّ يَاْتُوْكَ

قيام وارن لاءِ ۽ رڪوع سجدي وارن لاءِ. ۽ اعلان ڪر ماڻهن ۾ حج جو ايندا تو وٽ

قيام ڪندڙن ۽ رڪوع ڪندڙن (۽) سجدي ڪندڙن لاءِ پاڪ رک!. ۽ ماڻهن ۾ حج جو پڙهو ڏي! تہ تو ڏانهن

رِجَالًا وَّعَلٰى كُلِّ ضَامِرٍ يَّاْتِيْنَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيْقٍ ﴿٢٧﴾ لا

پيادا ۽ هر ڏٻري اُٺ تي ايندا هليا. هر رستي پرانهين کان.

پيادا ۽ ڏٻرين ڏاچين تي جيڪي ڏوراهين پنڌ کان ايندين (هن لاءِ) چڙهي ايندا.

لِّيَشْهَدُوْا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ فِيْٓ اَيَّامٍ مَّعْلُوْمٰتٍ

جيئن حاضر ٿين پنهنجن فائدن لاءِ ۽ وٺن نالو الله جو ڏينهن ڄاڻايلن ۾

تہ پنهنجي فائدي جي هنڌ تي پهچن ۽ ڏورن مان جيڪا روزي کين الله ڏني

عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِّنْۢ بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ ۚ فَكُلُوْا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا

ڪهڻ انهن جي تي جيڪي ڏنائين انهنکي چوپاين جانورن مان پوءِ کائو ان مان ۽ کارايو

تنهن تي ڄاڻايل ڏينهن ۾ (ذبح مهل) الله جو نالو ياد ڪن، پوءِ اُنهن منجهان (پاڻ بہ) کائو ۽

الْبَآئِسَ الْفَقِيْرَ ﴿٢٨﴾ ز ثُمَّ لْيَقْضُوْا تَفَثَهُمْ وَلْيُوْفُوْا نُذُوْرَهُمْ

مسڪين محتاج کي، پوءِ لاهن مُرَ پنهنجي بدن جي ۽ پوريون ڪن پنهنجون باسون

عاجز فقير بہ کارايو، وري پوءِ تہ پنهنجي (جسم جي) مُرَ لاهن ۽ پنهنجون ميحتائون پوريون ڪن

وَلْيَطَّوَّفُوْا بِالْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ﴿٢٩﴾ ذٰلِكَ ق وَمَنْ يُّعَظِّمْ حُرُمٰتِ اللّٰهِ

۽ طواف ڪن گهر آڳاٽي جو. اهو اٿو ۽ جيڪو تعظيم ڪندو الله جي عزت ڏنل شين جي

۽ هن قديم گهر جو طواف ڪن. اِهو (حڪم) آهي، ۽ جيڪو الله جي عبادت جي رڪنن جو ادب ڪندو

فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ عِنْدَ رَبِّهٖ ؕ وَاُحِلَّتْ لَكُمُ الْاَنْعَامُ اِلَّا مَا يُتْلٰى

پوءِ اهو ڀلو آهي انهي لاءِ سندس رب وٽ، ۽ حلال ڪيا ويا توهان لاءِ چوپايا ڍور مگر اهي جيڪي پڙهي ٻڌائبا

تنهن لاءِ اهو سندن پالڻهار وٽ ڀلو آهي. ۽ جيڪي اوهان کي پڙهي ٻڌائبو تنهن کان سواءِ ٻيا ڍور اوهان تي

عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْاَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوْا قَوْلَ

توهانکي پوءِ پاسو ڪريو پليتيءَ بتن جي کان ۽ پاسو ڪريو ڳالهه

حلال ڪيا ويا تنهن ڪري بتن جي پليتي کان پاسو ڪريو ۽ ڪوڙي ڳالهه کان (به) پاسو ڪريو.

الزُّوْرِ ﴿۳۰﴾ ۙ حُنَفَآءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِيْنَ بِهٖ ؕ وَمَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ

ڪوڙي ڪان. هڪ طرف ٿي الله لاءِ نه شريڪ ڪندڙ انهي سان، ۽ جيڪو شريڪ ڪندو الله سان

الله ڏانهن هڪ طرفا ٿي (۽) ساڻس شريڪ نه مقرر ڪندڙ ٿي. (پاسو ڪريو). ۽ جيڪو الله سان شريڪ مقرر

فَكَاَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَآءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ تَهْوِيْ بِهِ الرِّيْحُ

پوءِ ڄڻ ته ڪريو آسمان کان پوءِ جهٽڻ ٿا ان کي پکي يا اڏائي ٿي انکي واءُ

ڪندو سو ڄڻڪ آسمان کان ڪريو جنهن کي (مردار خور) پکي کڻي ويا يا ڪيس واءُ (اڏائي)

فِيْ مَكَانٍ سَحِيْقٍ ﴿۳۱﴾ ذٰلِكَ ۗ وَمَنْ يُّعَظِّمْ شَعَآئِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ

ڪنهن پرانهين جاءِ ۾ اهو ئي ۽ جيڪو تعظيم ڪندو الله جي نشانين جي پوءِ بيشڪ اها

پري هنڌ اڇليو.اهو (حڪم) آهي، ۽ جيڪو الله جي (عبادت جي) نشانين جو ادب ڪري (بتن ۽ ڪوڙ کان پاڻ ڀلي سو

تَقْوَى الْقُلُوْبِ ﴿۳۲﴾ لَكُمْ فِيْهَا مَنَافِعُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ

پرهيزگاري آهي دلين جي. توهان لاءِ انهن جانورن ۾ فائدا آهن وقت مقرر تائين پوءِ

پرهيزگار آهي) جو ته اهو (ڪم) دلين جي پرهيزگاري مان آهي. اوهان لاءِ انهن (ڍورن) ۾ گهڻا نفعا مقرر مدت تائين آهن وري

مَحِلُّهَآ اِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيْقِ ﴿۳۳﴾ ع وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا

پهچائڻو آهي ان کي خانه ڪعبه تائين. ۽ هر امت لاءِ جوڙي اٿئون قرباني ته جيئن پڙهن

قديم گهر ڏانهن (ڪُسڻ لاءِ) پهچڻ جو هنڌ اٿن. ۽ هر ڪنهن ٽوليءَ لاءِ قرباني جو طريقو، هن لاءِ مقرر ڪيوسون

اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِّنْۢ بَهِيْمَةِ الْاَنْعَامِ ؕ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ

نالو الله جو ذبح انجي تي جيڪي ڏنائين چوپائين جانورن مان، پوءِ مالڪ اوهان جو الله

ته ڪين ڍورن مان جيڪا روزي الله ڏني تنهن تي (قرباني ڪرڻ مهل) الله جو نالو ياد ڪن. پوءِ اوهان جو معبود هڪ الله

وَّاحِدٌ فَلَهٗٓ اَسْلِمُوْا ؕ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِيْنَ ﴿۳۴﴾ ۙ الَّذِيْنَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ

اڪيلو آهي پوءِ انهيءَ جي فرمانبرداري ڪريو. ۽ بشارت ڏي عاجزي ڪندڙن کي. جيڪي جڏهن نالو وٺجي الله جو

آهي تنهن ڪري سندس حڪم مڃيو، ۽ انهن عاجزي ڪندڙن کي خوشخبري ڏي. جن جون دليون جڏهن الله ياد

وَجِلَتْ قُلُوْبُهُمْ وَالصّٰبِرِيْنَ عَلٰى مَآ اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيْمِي

تہ ڏجي وڃن ۔ دليون انھن جون ۔ ۽ ۔ صبر ڪندڙن کي ۔ جي مصيبت پوي انھن تي ۔ ۽ ۔ قائم ڪندڙن

ڪبر آهي (تڏھن) ڏڪنديون آھن ۽ (پڻ انھن ماڻھن کي جو) جيڪي مٿن آيو تنھن تي صبر ڪندڙ آھن ۽ نماز

الصَّلٰوةِ ۙ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿٣٥﴾ وَالْبُدْنَ جَعَلْنٰهَا لَكُمْ

نماز کي ۔ ۽ جيڪي ۔ اسان ڏنو اٿن انھيءَ مان خرچ ڪن ٿا. ۔ ۽ ۔ قرباني جا اٺ ۔ ڪيوسون انھنکي توھان لاءِ

پڙھندڙ آھن ۽ ڪين جيڪا روزي ڏني سون تنھن مان خرچيندا آھن. ۽ قرباني وارن اٺن کي اوھان لاءِ

مِّنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ لَكُمْ فِيْهَا خَيْرٌ ۖ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَآفَّ ۚ

نشانيون ۔ الله جون ۔ توھان جي لاءِ ۔ ان ۾ ڀلائي آھي ۔ پوءِ پڙھو ۔ نالو ۔ الله جو ۔ انھن تي ۔ قطار بنائي،

الله جي عبادت جي نشانين مان ڪيوسون منجھس اوھان لاءِ ڀلائي آھي پوءِ (قرباني ڪرڻ مهل) قطار ٻڌائي مٿن الله جو نالو ياد

فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوْبُهَا فَكُلُوْا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ ۗ

پوءِ جيڪڏھن ڪري پون ۔ پاسي ڀر ۔ تہ کائو ۔ انھيءَ مان ۔ ۽ ۔ کارايو ۔ نہ گھُرندڙ ۔ ۽ ۔ گھرندڙ کي.

ڪريو. پوءِ جڏھن اھي (ڪسجڻ کان بعد) پاسن ڀر ليٽن تڏھن منجھانئن کائو. ۽ (فقيرن مان) گھرندڙ ۽ نہ گھرندڙ کي کارايو.

كَذٰلِكَ سَخَّرْنٰهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٣٦﴾ لَنْ يَّنَالَ اللّٰهَ لُحُوْمُهَا

اھڙي طرح ۔ تابع ڪياسون جانور ۔ توھان لاءِ ۔ تہ جيئن ۔ شڪر ڪريو. ۔ ھرگز نہ ۔ پھچندو ۔ الله وٽ ۔ گوشت انھن جو

اھڙيءَ طرح اھي اوھان کي تابع ڪري ڏناسون تہ مَن اوھين شڪرانو ڪريو. نڪي انھن (قربانين) جو گوشت ۽ نڪي انھن جو

وَلَا دِمَآؤُهَا وَلٰكِنْ يَّنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ ۗ كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ

۽ ۔ نہ ۔ رت انھن جو ۔ پر ۔ پھچندي ان وٽ ۔ سچائي ۔ اوھان جي، ۔ اھڙي طرح ۔ تابع ڪياسون اھي ۔ توھان لاءِ

رت الله کي پھچندو آھي پر اوھان جي پرھيزگاري الله کي پھچندي آھي، اھڙيءَ طرح ھي (جانور) اوھان کي تابع ڪري ڏنائين تہ

لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰىكُمْ ۗ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣٧﴾ اِنَّ اللّٰهَ

تہ جيئن الله جي وڏائي بيان ڪريو ۔ ان تي جو ۔ ھدايت ڪيائين توھانکي، ۔ ۽ بشارت ڏج ۔ احسان ڪندڙن کي. ۔ بيشڪ ۔ الله

جيئن اوھين الله جي وڏائي (ھن شڪراني سببان) بيان ڪريو جو اوھان کي ھدايت ڪيائين، ۽ ڀلارن کي خوشخبري ڏي.

يُدٰفِعُ عَنِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُوْرٍ ﴿٣٨﴾ ع ٥ ١٢

دفاع ڪري ٿو ۔ مومنن جو، ۔ بيشڪ ۔ الله ۔ نہ ٿو پسند ڪري ۔ ھر ۔ خيانت ڪندڙ ۔ بي شڪر کي.

بيشڪ الله مومنن کان (سندن ويري) ٽاريندو آھي، ڇو تہ الله ھر خيانت ڪندڙ بي شڪر کي دوست نہ رکندو آھي.

اُذِنَ لِلَّذِيْنَ يُقٰتَلُوْنَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوْا ۗ وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ

لڙائي جو اذن مليو ۔ انھن کي جن سان ۔ لڙائي ڪئي وئي ۔ جو انھن تي ۔ ظلم ڪيو ويو ھئو، ۔ ۽ بيشڪ ۔ الله ۔ انھن جي مدد تي

جن سان (ڪافر) وڙھندا آھن تن کي (جهاد لاءِ) انھيءَ ڪري موڪل ڏني ويئي جو انھن تي ظلم ڪيو ويو آھي، ۽ بيشڪ الله

لَقَدِيْرُ ۙ﴿٣٩﴾ الَّذِيْنَ اُخْرِجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّآ اَنْ يَّقُوْلُوْا

قادر آهي. اهي جن کي کڍيو ويو پنهنجي گهرن مان نا حق رڳو هن تي جو چون پيا

کين مدد ڏيڻ تي وس وارو آهي. جن کي پنهنجن ديسن مان ناحق (هن کري) لوڏيو ويو جو (هن) چوڻ کان

رَبُّنَا اللّٰهُ ۭ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ

اسانجو پالڻهار الله آهي. جيڪڏهن نه هجي ها دفاع الله جو هڪڙن ماڻهن کي ٻين سان ته ڊاٺا وڃن ها

سواءِ (ٻيو) نه چيائون ته اسان جو پالڻهار الله آهي. ۽ جيڪڏهن ڪن ماڻهن سان ڪن کي الله نه ٽاري ها ته (جيڪر)

صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَّصَلَوٰتٌ وَّمَسٰجِدُ يُذْكَرُ فِيْهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيْرًا ۭ

حجرا ۽ مڙهيون ۽ عبادت گاهون ۽ مسجدون جن ۾ ذڪر ڪئي ٿو الله جي نالي جو گهڻو.

خانقاهون ۽ گرجائون ۽ ڪنيسا ۽ مسجدون جن ۾ الله جو نالو گهڻو ياد ڪبو آهي سي ضرور ڊاٿيون وڃن ها.

وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَّنْصُرُهٗ ۭ اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيْزٌ ﴿٤٠﴾ اَلَّذِيْنَ

۽ ضرور مدد ڪندو الله انهيءَ جي جيڪو مدد ڪندو آن جي. بيشڪ الله طاقت وارو آهي زبردست آهي. اهي ئي ماڻهو

۽ جيڪو الله (جي دين) جي مدد ڪندو آهي تنهن کي الله ضرور مدد ڏيندو آهي. بيشڪ الله زبردست (۽) زور

اِنْ مَّكَّنّٰهُمْ فِي الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ وَاَمَرُوْا

جيڪڏهن طاقت ڏيون انهن کي ملڪ ۾ ته اهي قائم ڪندا نماز ۽ ڏيندا زڪوات ۽ حڪم ڪندا

وارو آهي. اُنهن ماڻهن کي جو جيڪڏهن زمين ۾ غلبو ڏينداسون ته نماز قائم ڪندا ۽ زڪوات ڏيندا

بِالْمَعْرُوْفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۭ وَلِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُوْرِ ﴿٤١﴾ وَاِنْ

چڱن ڪمن جو ۽ روڪيندا براين کان ۽ الله لاءِ آهي پڇاڙي هر ڪم جي. ۽ جيڪڏهن

۽ چڱن ڪمن جو حڪم ڪندا ۽ بُرن ڪمن کان روڪيندا، ۽ سڀني ڪمن جي پڇاڙي الله لاءِ آهي. ۽ (اي پيغمبر!)

يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوْحٍ وَّعَادٌ وَّثَمُوْدُ ۙ﴿٤٢﴾ وَ

ڪوڙو ٿا ڪن توکي ته ڪوڙو ڪيو هئو انهن کان اڳين به نوح جي قوم ۽ عاد ۽ ثمود. ۽

جيڪڏهن توکي ڪوڙو ڀانئين ٿا ته بيشڪ کانئن اڳ نوح جي قوم ۽ عادين ۽ ثمودين (پيغمبرن کي) ڪوڙو ڄاتو هو.

قَوْمُ اِبْرٰهِيْمَ وَقَوْمُ لُوْطٍ ۙ﴿٤٣﴾ وَّاَصْحٰبُ مَدْيَنَ ۚ وَكُذِّبَ مُوْسٰى

قوم ابراهيم ۽ لوط جي قوم. ۽ مدين وارن. ۽ ڪوڙو ڪيو ويو موسيٰ کي

۽ ابراهيم جي قوم ۽ لوط جي قوم (به). ۽ مدين وارن (به پنهنجي پيغمبر کي ڪوڙو ڄاتو). ۽ موسيٰ کي (به) ڪوڙو

فَاَمْلَيْتُ لِلْكٰفِرِيْنَ ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ۚ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٤٤﴾ فَكَاَيِّنْ

پوءِ مون ڍر ڏني منڪرن کي آخر پڪڙيم انهن کي، پوءِ ڪيئن هئي منهنجي سزا. سو ڪيترائي

ڄاتو ويو پوءِ اُنهن ڪافرن کي ڍر ڏنم وري کين پڪڙيم، پوءِ منهنجي سزا ڪهڙي (نه سخت) هئي!. پوءِ ڪيترائي

مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا وَهِىَ ظَالِمَةٌ فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا

ڳوٺ تباهه ڪياسون انهن کي ۽ اهي هئا ظلم ڪندڙ پوءِ اهي اونڌا ٿيا پنهنجن ڇتين تي

ڳوٺ آهن جن کي ناس ڪيوسون ۽ اهي ظالم هئا پوءِ اهي پنهنجن ڇتين سميت ڊٺل آهن

وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَّقَصْرٍ مَّشِيْدٍ ۝٤٥ اَفَلَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ

۽ ڪيترائي کوهه بيڪار ٿيل ۽ ڪيترريون ئي ماڙيون مضبوط. ڇا پوءِ نه گهميا آهن ملڪ ۾

۽ گهڻا کوهه اجڙيل ۽ ڪيئي بلند ماڙيون (سڃيون پيون) آهن. پوءِ ملڪن ۾ نه گهميا آهن ڇا؟

فَتَكُوْنَ لَهُمْ قُلُوْبٌ يَّعْقِلُوْنَ بِهَآ اَوْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا ۚ

پوءِ هجن انهن کي دليون سمجهن جن سان ۽ ڪن ٻڌن جن سان،

ته ڪين (اهڙيون) دليون هجن جن سان اهي سمجهن ۽ ڪين (اهڙا) ڪَن هجن جن سان ٻُڌن.

فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلٰكِنْ تَعْمَى الْقُلُوْبُ الَّتِىْ

پوءِ ناهن انڌيون اکيون پر انڌيون آهن دليون جيڪي

بيشڪ هيءَ (حالت) آهي ته سندن اکيون انڌيون نه آهن پر دليون اَنڌيون اٿن جيڪي

فِى الصُّدُوْرِ ۝٤٦ وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُّخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهٗ ؕ

سينن ۾ آهن. ۽ تڪڙو گهرن ٿا توکان عذاب ۽ هرگز نه ڦيرائيندو الله پنهنجو وعدو.

(سندن) سينن ۾ آهن. ۽ (اي پيغمبرا) توکان عذاب جو جلد اچڻ گهرندا آهن ۽ الله پنهنجو انجام ڪڏهن اُبتو

وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ۝٤٧ وَكَاَيِّنْ

۽ هڪ ڏينهن تنهنجي رب وٽ آهي جهڙو هزار سال ان مان جيڪي توهان ڳڻيندا آهيو. ۽ ڪيترائي

نه ڪندو. ۽ تنهنجي پالڻهار وٽ هڪ ڏينهن اوهان جي ڳاڻيٽي جي هزار ورهه جي برابر آهي. ۽ گهڻا

مِّنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَهِىَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ اَخَذْتُهَا ۚ وَاِلَىَّ

ڳوٺ ڍر ڏنم جن کي ۽ اهي هئا ڏوهاري پوءِ پڪڙيم انهن کي، ۽ مون ڏانهن ئي

ڳوٺ آهن جن کي مهلت ڏنم ۽ اهي ظالم هئا وري ڪين پڪڙيم، ۽ مون ڏانهن موٽڻ آهي.

الْمَصِيْرُ ۝٤٨ ع قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَآ اَنَا لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ۝٤٩ ۚ ع ١٤

موٽڻو آهي. چؤ اي انسانوا رڳو آءٌ توهانکي ڊيڄاريندڙ آهيان پڌرو.

(اي پيغمبرا) چئو ته اي انسانوا آءٌ اوهان کي رڳو پڌرو ڊيڄاريندڙ آهيان.

فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ وَّرِزْقٌ

سو جن ماڻهن ايمان آندو ۽ ڪيا چڱا ڪم انهن لاءِ بخشش آهي ۽ روزي

پوءِ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ بخشش ۽ عزت واري روزي آهي.

كَرِيْمٌ ﴿٥٠﴾ وَ الَّذِيْنَ سَعَوْا فِيْٓ اٰيٰتِنَا مُعٰجِزِيْنَ اُولٰٓئِكَ
عزت واري. ۽ جيڪي ڊوڙيا اسان جي آيتن ۾ عاجز ڪرڻ لاءِ اهي ئي
۽ جيڪي اسان جي آيتن جي جهڪي ڪرڻ ۾ ڊوڙيا سي دوزخي آهن.

اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿٥١﴾ وَمَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّلَا نَبِيٍّ اِلَّآ
دوزخ وارا آهن. ۽ نه موڪليوسين توکان اڳي ڪو رسول يا نبي مگر
۽ (اي پيغمبر!) توکان اڳ نه ڪوئي پيغمبر، ۽ نه ڪوئي نبي موڪليوسون پر جڏهن

اِذَا تَمَنّٰٓى اَلْقَى الشَّيْطٰنُ فِيْٓ اُمْنِيَّتِهٖ ۚ فَيَنْسَخُ اللّٰهُ مَا يُلْقِي
جڏهن پڙهي پڙهائيندو هو ته ملاوٽ ڪندو هو شيطان ان جي پڙهي پڙهائڻ ۾، پوءِ ميساريندو آهي الله جيڪي ملاوٽ ڪندو آهي
(انساني) آرزو ڪيائون تڏهن شيطان سندس آرزوءَ ۾ (حرڪت) وجهڻ لڳو پوءِ جيڪي شيطان وڌو سو الله

الشَّيْطٰنُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿٥٢﴾ لِّيَجْعَلَ
شيطان پوءِ مضبوط ڪندو آهي الله پنهنجن آيتن کي، ۽ الله علم وارو حڪمت وارو آهي. جيئن ڪري
مٽائيندو رهيو وري الله پنهنجن آيتن کي محڪم ڪري ٿو، ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي. هن لاءِ ته

مَا يُلْقِي الشَّيْطٰنُ فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَّالْقَاسِيَةِ
ان کي جا ملاوٽ ڪري ٿو شيطان آزمائش انهن لاءِ جن جي دلين ۾ مرض آهي ۽ نٺر آهن
جيڪا شيطان (حرڪت) وڌي تنهن سان انهن کي (ڏارڪري) پرکي جن کي دلين ۾ بيماري آهي ۽ سندن دليون

قُلُوْبُهُمْ ۭ وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَفِيْ شِقَاقٍۢ بَعِيْدٍ ﴿٥٣﴾ وَّلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ
جن جون دليون، ۽ بيشڪ اهي ظالم مخالفت پرانهين ۾ آهن. ۽ جيئن ڄاڻن جن کي
سخت آهن، ۽ بيشڪ ظالم وڏي ڦيٽي ۾ آهن. ۽ ته جن کي علم ڏنو ويو سي ڄاڻن ته

اُوْتُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوْا بِهٖ فَتُخْبِتَ لَهٗ
ڏنو ويو علم ته بيشڪ اهو ئي حق آهي تنهنجي رب کان پوءِ ايمان آڻين ان تي پوءِ جهڪي پون الله لاءِ
اهو تنهنجي پالڻهار وٽان سچ آهي پوءِ ان تي ايمان آڻين ۽ سندن دليون الله لاءِ عاجزي ڪن.

قُلُوْبُهُمْ ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهَادِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٤﴾
دليون انهن جون، ۽ بيشڪ الله ڏيکاريندڙ آهي ايمان وارن کي رستو سڌو.
۽ بيشڪ الله مؤمنن کي سڌي واٽ ڏانهن ضرور رستو ڏيکاريندڙ آهي.

وَلَا يَزَالُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتّٰى تَاْتِيَهُمُ السَّاعَةُ
۽ هميشه رهندا ڪافر شڪ ۾ قرآن کان جيستائين اچي انهن وٽ قيامت
۽ ڪافر اُنهي (وحي) کان (ايسين) سدائين شڪ ۾ هوندا جيسين اوچتو وٽن قيامت پهچي

بَغۡتَةً اَوۡ يَاۡتِيَهُمۡ عَذَابُ يَوۡمٍ عَقِيۡمٍ ﴿٥٥﴾ اَلۡمُلۡكُ يَوۡمَئِذٍ لِّلّٰهِ ؕ
اوچتو يا اچي انهن وٽ عذاب ڏينهن نياڳي جو. بادشاهي تنهن ڏينهن الله جي آهي.
يا نياڳي ڏينهن جو عذاب وٽن پهچي. انهيءَ ڏينهن الله جي بادشاهي آهي. (اُهو) سندن وچ ۾

يَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ ؕ فَالَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِيۡ جَنّٰتِ
فيصلو ڪندو انهن جي وچ ۾. پوءِ جن ايمان آندو ۽ ڪم چڱا ڪيا رهندا باغن
نبيرو ڪندو. پوءِ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا سي نعمتن وارن باغن ۾ هوندا.

النَّعِيۡمِ ﴿٥٦﴾ وَالَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا وَكَذَّبُوۡا بِاٰيٰتِنَا فَاُولٰٓئِكَ لَهُمۡ عَذَابٌ
نعمت وارن ۾. ۽ جن ڪفر ڪيو ۽ ڪوڙو ڪيائون اسان جي آيتن کي پوءِ اهي ئي آهن جن لاءِ عذاب
۽ جن انڪار ڪيو ۽ اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڀانيو سي اهي آهن جن لاءِ خواري وارو

مُّهِيۡنٌ ﴿٥٧﴾ ع وَالَّذِيۡنَ هَاجَرُوۡا فِيۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ ثُمَّ قُتِلُوۡۤا اَوۡ مَاتُوۡا ع ٩ / ١٤
خوار ڪندڙ آهي. ۽ جن هجرت ڪئي راهه الله جي ۾ پوءِ شهيد ٿيا يا مري ويا
عذاب آهي. ۽ جن الله جي واٽ ۾ ديس ڇڏيو وري ڪُسجي ويا يا مُئا تن کي

لَيَرۡزُقَنَّهُمُ اللّٰهُ رِزۡقًا حَسَنًا ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ خَيۡرُ الرّٰزِقِيۡنَ ﴿٥٨﴾
تہ ضرور رزق ڏيندو انهن کي الله رزق چڱو. ۽ بيشڪ الله ڀلو رزق ڏيندڙ آهي.
الله چڱو رزق ڏيندو، ۽ الله چڱو روزي ڏيندڙ آهي.

لَيُدۡخِلَنَّهُمۡ مُّدۡخَلًا يَّرۡضَوۡنَهٗ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيۡمٌ حَلِيۡمٌ ﴿٥٩﴾
ضرور داخل ڪندو انهن کي اهڙي جاءِ ۾ پسند ڪندا ان کي. ۽ بيشڪ الله علم رکندڙ بردبار آهي.
جو هنڌ هنن کي وڻندو تنهن ۾ ضرور کين داخل ڪندو. ۽ بيشڪ الله ضرور ڄاڻندڙ بردبار آهي.

ذٰلِكَ ۚ وَمَنۡ عَاقَبَ بِمِثۡلِ مَا عُوۡقِبَ بِهٖ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيۡهِ
اهو هيءَ تہ. جنهن بدلو ورتو اوتروئي جيترو ڪيس ايذايو ويو پوءِ ظلم ڪيو ويو ان تي تہ
اِهو (فيصلو) آهي، ۽ جيڪو جيترو ايذايو ويو اوترو ايذائي، وري مٿس زيادتي ڪئي وڃي

لَيَنۡصُرَنَّهُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوۡرٌ ﴿٦٠﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ يُوۡلِجُ
ضرور مدد ڪندو ان جي الله. بيشڪ الله معاف ڪندڙ بخشيندڙ آهي. اهو هن ڪري تہ الله داخل ڪندو آهي
تہ اُن (ايذايل) کي الله مدد ڏيندو. بيشڪ الله معافي ڏيندڙ بخشڻهار آهي. اِها (مدد) هن سببان آهي تہ الله

الَّيۡلَ فِي النَّهَارِ وَيُوۡلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيۡلِ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيۡعٌ ۢ
رات کي ڏينهن ۾ ۽ داخل ڪندو آهي ڏينهن کي رات ۾ ۽ بيشڪ الله ٻڌندڙ
رات کي ڏينهن ۾ داخل ڪندو آهي ۽ ڏينهن کي رات ۾ داخل ڪندو آهي ۽ (هن ڪري) تہ الله ٻڌندڙ

بَصِيْرٌ ﴿٦١﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَ اَنَّ مَا يَدْعُوْنَ مِنْ

ڏسندڙ آهي. اهو هن ڪري ته الله ئي حق آهي ۽ جنهن کي سڏين ٿا انهي

ڏسندڙ آهي. اها (مدد) هن ڪري آهي ته الله پاڻ برحق آهي ۽ الله کان سواءِ جنهن کي سڏيندا آهن

دُوْنِهٖ هُوَ الْبَاطِلُ وَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيْرُ ﴿٦٢﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ

کان سواءِ اهو باطل آهي ۽ الله ئي مٿاهون وڏو آهي. ڇا نه ڏٺو تو ته

سو ڪوڙو آهي ۽ (هن ڪري) ته الله ئي مٿاهون تمام وڏو آهي. (اي پيغمبرا) نه ڏٺو اٿيئي ڇا ته الله

اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً ز فَتُصْبِحُ الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً ط

الله لاٿو آسمان کان پاڻي پوءِ ٿئي ٿي ڌرتي ساوڪ واري،

آسمان مان (مينهن جو) پاڻي وسايو؟ پوءِ زمين ساول واري ٿيندي آهي،

اِنَّ اللّٰهَ لَطِيْفٌ خَبِيْرٌ ج ﴿٦٣﴾ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ط

بيشڪ الله مهرباني ڪندڙ خبر رکندڙ آهي. انهيءَ جوئي آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي،

ڇو ته الله لطف ڪندڙ خبر رکندڙ آهي. جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو الله جو آهي،

٨ ع ١٥ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ع ﴿٦٤﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا

۽ بيشڪ الله ئي بي پرواهه ساراهيل آهي. ڇا نه ڏٺو تو ته الله تابع ڪيو توهان لاءِ جا شيءِ

۽ الله ضرور بي پرواهه ساراهيل آهي. (اي پيغمبرا) نه ڏٺو اٿيئي ڇا ته جيڪي زمين ۾ آهي سو الله

فِي الْاَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِيْ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ط وَيُمْسِكُ السَّمَآءَ

زمين ۾ آهي ۽ ٻيڙيءَ کي جا هلي ٿي سمنڊ ۾ اُن جي حڪم سان، ۽ روڪي ٿو آسمان کي

اوهان لاءِ نوايو آهي ۽ ٻيڙيون درياءَ ۾ سندن حڪم سان ترنديون آهن، ۽ آسمان کي

اَنْ تَقَعَ عَلَى الْاَرْضِ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ط اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ

ڪري پوڻ کان زمين تي مگر سندس حڪم سان، بيشڪ الله ماڻهن تي نرمي ڪندڙ

زمين تي ڪرڻ کان جهليندو آهي پر (جي ڪيرائيس ته) سندس اختيار آهي. بيشڪ الله ماڻهن تي ٻاجهارو

رَّحِيْمٌ ﴿٦٥﴾ وَهُوَ الَّذِيْٓ اَحْيَاكُمْ ز ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ ط

مهربان آهي ۽ انهيءَ ئي جيئرو ڪيو توهان کي پوءِ ماريندو توهان کي وري جياريندو توهان کي،

مهربان آهي. ۽ اهو ئي آهي جنهن اوهان کي جياريو وري اوهان کي ماريندو وري اوهان کي جياريندو،

اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ ﴿٦٦﴾ لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوْهُ

بيشڪ انسان بي شڪر آهي. هر امت لاءِ اسان ڪيو سندن طريقو جو اهي هلن پيا انهيءَ تي

بيشڪ انسان بي شڪر آهي، سڀ ڪنهن ٽوليءَ لاءِ هڪ شريعت مقرر ڪئي سون جنهن تي اهي عمل ڪندڙ آهن، پوءِ جڳائين ته

فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الۡاَمۡرِ وَادۡعُ اِلٰى رَبِّكَ ؕ اِنَّكَ لَعَلٰى
پوءِ نہ اختلاف ڪن توسان هن ڪم ۾ تون سڏ پنهنجي رب ڏانهن، بيشڪ تون ٿي
توسان هن ڪم ۾ جهڳڙو نہ ڪن ۽ (تون) پنهنجي پالڻهار ڏانهن (ماڻهن کي) سڏيندو رهہ. بيشڪ تون

هُدًى مُّسۡتَقِيۡمٍ ﴿٦٧﴾ وَاِنۡ جٰدَلُوۡكَ فَقُلِ اللّٰهُ اَعۡلَمُ
رستي سڌي تي آهين. ۽ جيڪڏهن جهڳڙو ڪن توسان پوءِ تون چئو الله بهتر ڄاڻندڙ آهي
سڌي واٽ تي آهين. ۽ جيڪڏهن توسان جهڳڙو ڪن تہ چئو تہ، جيڪي ڪندا آهيو

بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ ﴿٦٨﴾ اَللّٰهُ يَحۡكُمُ بَيۡنَكُمۡ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ فِيۡمَا
جيڪي توهان ڪريو ٿا. الله فيصلو ڪندو توهان ۾ قيامت ڏينهن جنهن ۾
تنهن کي الله چڱو ڄاڻندڙ آهي. جنهن بابت اوهين تڪرار ڪندا آهيو تنهن بابت قيامت جي

كُنۡتُمۡ فِيۡهِ تَخۡتَلِفُوۡنَ ﴿٦٩﴾ اَلَمۡ تَعۡلَمۡ اَنَّ اللّٰهَ يَعۡلَمُ مَا
توهان اختلاف ڪندا هئا. ڇا نہ ڏٺو تو تہ بيشڪ الله ڄاڻي ٿو جيڪي
ڏينهن الله اوهان جي وچ ۾ نبيرو ڪندو. (اي پيغمبرا) معلوم نہ اٿيئي ڇا تہ جيڪي

فِي السَّمَآءِ وَالۡاَرۡضِ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ فِيۡ كِتٰبٍ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ
آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، بيشڪ اهو ڪتاب ۾ آهي، بيشڪ اهو
آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو الله ڄاڻندو آهي؟ بيشڪ اها (ڳالهہ) ڪتاب (لوح محفوظ) ۾ لکيل آهي.

عَلَى اللّٰهِ يَسِيۡرٌ ﴿٧٠﴾ وَيَعۡبُدُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ مَا
الله تي آسان آهي. ۽ عبادت ڪن ٿا الله ڪان سواءِ ان شيءِ جي
بيشڪ اهو الله تي آسان آهي. ۽ (ڪافر) الله کان سواءِ انهيءَ کي پوڄيندا آهن

لَمۡ يُنَزِّلۡ بِهٖ سُلۡطٰنًا وَّمَا لَيۡسَ لَهُمۡ بِهٖ عِلۡمٌ ؕ
نہ لاٿو الله جنهن لاءِ ڪو ثبوت ۽ ان شيءِ جي ناهي انهن وٽ جنهن جي ڪا ڄاڻ،
جنهن لاءِ ڪا سند نہ لاٿي اٿس ۽ (پڻ) انهيءَ کي (پوڄيندا آهن) جنهن جي کين ڪا

وَمَا لِلظّٰلِمِيۡنَ مِنۡ نَّصِيۡرٍ ﴿٧١﴾ وَاِذَا تُتۡلٰى عَلَيۡهِمۡ
۽ ناهي ظالمن لاءِ ڪوئي مددگار. ۽ جڏهن پڙهجن ٿيون انهن تي
خبر نہ آهي ۽ ظالمن جو ڪو مددگار ڪونهي. ۽ جڏهن اسان جون چٽيون

اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ تَعۡرِفُ فِيۡ وُجُوۡهِ الَّذِيۡنَ كَفَرُوا الۡمُنۡكَرَ ؕ
آيتون اسانجون چٽيون تہ ڏسندين منهن ۾ ڪافرن کي سونڊ،
آيتون کين پڙهي ٻڌائيبون آهن تڏهن ڪافرن جي منهن ۾ ناراضپو سڃاڻندو آهين.

يَكَادُوْنَ يَسْطُوْنَ بِالَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۭ قُلْ

اجهو ٿا حملو ڪن انهن تي جيڪي پڙهن ٿا انهن تي اسانجون آيتون، تون چئو

جيڪي مٿن اسان جون آيتون پڙهندا آهن تن تي ڪاهي پوڻ لاءِ ويجها ٿيندا آهن. (اي پيغمبر!)

اَفَاُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِّنْ ذٰلِكُمْ ۭ اَلنَّارُ ۭ وَعَدَهَا اللّٰهُ الَّذِيْنَ

ڇا خبر ڏيان توهان کي انهي کان زور بڇڙي شيءِ جي، اها باهه آهي، انهي جو انجام ڪيو آهي الله

ڪين چئو ته، هن کان وڌيڪ بڇڙي ڳالهه جي سُڌ اوهان کي ڏيان ڇا؟ (اها) باهه آهي. جنهن جو الله

ع ١٠

كَفَرُوْا ۭ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ﴿٧٢﴾ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ

ڪافرن سان، ۽ اها بڇڙي آهي جاءِ موٽڻ جي. اي انسانو! بيان ڪجي ٿو مثال

ڪافرن ڪي انجام ڏنو آهي، ۽ اها جاءِ بڇڙي آهي. اي انسانو! هڪ مثال بيان

فَاسْتَمِعُوْا لَهٗ ۭ اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ

پوءِ ڪن ڏئي ٻڌو انکي، بيشڪ جن کي پڪاريو ٿا الله کان سواءِ

ڪجي ٿو اُهو اوهين ٻڌو، بيشڪ الله کان سواءِ جن کي سڏيندا آهيو

لَنْ يَّخْلُقُوْا ذُبَابًا وَّلَوِ اجْتَمَعُوْا لَهٗ ۭ وَاِنْ يَّسْلُبْهُمُ

اهي هرگز نه پيدا ڪندا مک کي توڙي جو سڀ گڏجن انهي لاءِ، ۽ جيڪڏهن ڪسي انهن کان

سي ڪا مک به پيدا نه ڪندا آهن، توڙيڪ اُن (جي بڻائڻ) لاءِ سڀئي گڏ ٿين، ۽ جيڪڏهن مک

الذُّبَابُ شَيْـًٔا لَّا يَسْتَنْقِذُوْهُ مِنْهُ ۭ ضَعُفَ الطَّالِبُ

مک ڪا شيءِ ته نه ڇڏائي سگهندا اها ان کان، ڪمزور آهي گهرندڙ

کانئن ڪا شيءِ ڪسي وٺي ته اها کانئس ڇڏائي به نه سگهندا، طالب ۽ مطلوب (يعني پوڄاري ۽ بت)

وَالْمَطْلُوْبُ ﴿٧٣﴾ مَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖ ۭ اِنَّ اللّٰهَ

۽ جنهن کان گهرجي، نه قدر ڪيائون الله جو سندس قدر آهي، بيشڪ الله

ٻئي هيڻا آهن. جهڙو الله جو قدر آهي (تهڙو) سندس قدر بجاءِ نه آندائون. بيشڪ الله

لَقَوِيٌّ عَزِيْزٌ ﴿٧٤﴾ اَللّٰهُ يَصْطَفِيْ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا

سگهارو زبردست آهي، الله چونڊي ٿو ملائڪن مان رسول

ڏاڍو طاقتور (۽) غالب آهي. الله ملائڪن ۽ ماڻهن مان

وَّمِنَ النَّاسِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ﴿٧٥﴾ يَعْلَمُ مَا

۽ ماڻهن مان پڻ، الله ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي، ڄاڻي ٿو اهو جيڪو

پيغام پهچائڻ وارا چونڊيندو آهي، بيشڪ الله ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي. جيڪي سندن اڳيان

بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ ؕ وَ اِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿٧٦﴾

انهن جي اڳيان آهي ۽ جيڪي انهن کان پٺيان آهي، ۽ الله ڏانهن ئي موٽايا ويندا سمورا ڪم.

۽ جيڪي سندن پويان آهي سو (الله) ڄاڻندو آهي. ۽ الله ڏانهن سڀ ڪم موٽايا وڃن ٿا.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا ارْكَعُوْا وَ اسْجُدُوْا وَ اعْبُدُوْا

اي ايمان وارو! رڪوع ڪريو ۽ سجدو ڪريو ۽ بندگي ڪريو

اي ايمان وارو! رڪوع ڪريو ۽ سجدو ڪريو ۽ پنهنجي

رَبَّكُمْ وَ افْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٧٧﴾ السجدة وَ جَاهِدُوْا

پنهنجي رب جي ۽ ڪريو خير جا ڪم جيئن توهان ڪامياب ٿيو. ۽ جهاد ڪريو

پالڻهار جي عبادت ڪريو ۽ چڱا ڪم ڪريو ته مَنَ (اوهين) ڇُٽو. ۽ الله (جي دين)

فِى اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖ ؕ هُوَ اجْتَبٰىكُمْ وَ مَا

الله لاءِ حق جو جهاد، انهي ئي چونڊيو آهي توهان کي ۽ نه

۾ اهڙو جهاد ڪريو جهڙو اُن جي جهاد جو حق آهي، انهيءَ اوهان کي چونڊيو ۽ اوهان

جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِى الدِّيْنِ مِنْ حَرَجٍ ؕ مِلَّةَ اَبِيْكُمْ

ڪيائين توهان تي دين ۾ ڪا تنگي، دين توهان جي پيءُ

تي دين ۾ ڪا تنگي نه ڪيائين، اوهان جي پيءُ ابراهيم وارو دين(اوهان جو دين ڪيائين).

اِبْرٰهِيْمَ ؕ هُوَ سَمّٰىكُمُ الْمُسْلِمِيْنَ ۬ۙ مِنْ قَبْلُ وَ فِيْ هٰذَا

ابراهيم جو. انهيءَ ڪوٺيو توهان کي مسلمان، اڳي ئي ۽ هن قرآن ۾ به

الله اوهان جو نالو هن کان اڳ ۽ هن (قرآن) ۾ مسلمان هن لاءِ رکيو ته

لِيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ شَهِيْدًا عَلَيْكُمْ وَ تَكُوْنُوْا شُهَدَآءَ

جيئن هجي رسول رهبر توهان جو ۽ توهان هجو رهبر

پيغمبر (محمد ﷺ) اوهان تي شاهد هجي ۽ اوهين ماڻهن تي شاهد هجو.

عَلَى النَّاسِ ۖۚ فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَ اٰتُوا الزَّكٰوةَ وَ اعْتَصِمُوْا

ماڻهن جا، پوءِ قائم ڪريو نماز ۽ ڏيو زڪوات ۽ ڇنبڙي پئو

پوءِ نماز قائم ڪريو ۽ زڪوات ڏيو ۽ الله کي ڇنبڙي وٺو، (جو) اهو

بِاللّٰهِ ؕ هُوَ مَوْلٰىكُمْ ۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَ نِعْمَ النَّصِيْرُ ﴿٧٨﴾ ع

الله کي، اهو مالڪ آهي توهان جو پوءِ واهه جو مالڪ آهي ۽ واهه جو مددگار آهي.

اوهان جو سائين آهي، پوءِ چڱو سائين ۽ چڱو مددگار آهي.

السجدة عند الامام الشافعي رحمة الله تعالى

ع ١٠

